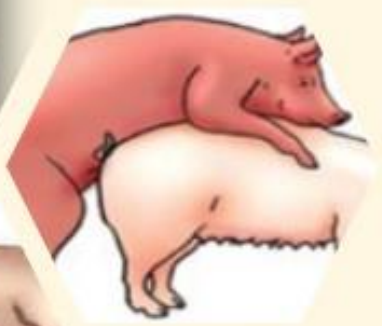

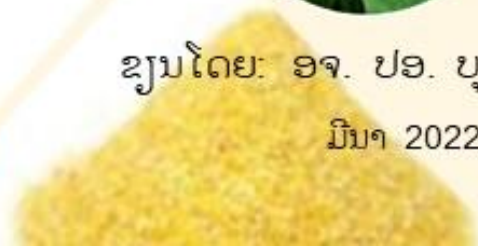

ຄູ່ມືການລ້ຽງໜູ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ປອ. ບຸນເລັດ ສີວິໄລ

ມີນາ 2022

ຄູ່ມືການລ້ຽງຫມູ

ຊື່ໂມດູນ	ການລ້ຽງຫມູ
ຊື່ອົງປະກອບ	<ul style="list-style-type: none"> - ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານຂອງການລ້ຽງຫມູ - ແນວພັນຫມູທີ່ນິຍົມລ້ຽງ - ການໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກລ້ຽງຫມູ - ການຄັດເລືອກແນວພັນ ແລະ ການປະສົມພັນຫມູ - ການຈັດການລ້ຽງຫມູ - ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານຫມູ
ອົງກອນອະນຸມັດ	ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ປອ. ບຸນເລີດ ສີວິໄລ
ພາກວິຊາລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ຄະນະກະແສດສາດ
ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ສິກປີ 2022

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ກົມອາຊີວະສຶກສາ

ເລກທີ 528 - - - - /ອສ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 13 ມີນາ 2022

ຂໍ້ຕົກລົງ

ວ່າດ້ວຍການ ຮັບຮອງຄູ່ມື ຝຶກອົບຮົມໄລຍະສັ້ນ

- ອີງຕາມ ດໍາລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍການຈັດຕັ້ງ ແລະການເຄື່ອນໄຫວ ຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ສະບັບເລກທີ 633/ນຍ, ລົງວັນທີ 18 ພະຈິກ 2021;
- ອີງຕາມ ການສະເໜີຂອງຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິບັດລາວ ສະບັບເລກທີ 093/ຫກ ລົງວັນທີ່ 01 ກຸມພາ 2022.

ຫົວໜ້າກົມອາຊີວະສຶກສາ ຕົກລົງ:

- ມາດຕາ 01 ອະນຸມັດໃຫ້ຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິບັດລາວ ນໍາໃຊ້ຄູ່ມືຝຶກອົບຮົມໄລຍະສັ້ນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ່ມືການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຮຽນ-ການສອນ ໃນ 15 ສາຂາອາຊີບ ແລະ 03 ໂມດູນໜວດຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປ ຄື: 1)ອາຊີບລ້ຽງໝູ 2)ອາຊີບລ້ຽງກົບ 3)ອາຊີບລ້ຽງໄກ່ 4)ອາຊີບລ້ຽງງົວທອມ 5)ອາຊີບລ້ຽງປານົນ 6) ອາຊີບລ້ຽງປາດູກ 7)ອາຊີບລ້ຽງເປັດ 8)ອາຊີບລ້ຽງແບ້ 9)ອາຊີບປູກຜັກກະລໍາປີ 10)ອາຊີບປູກຜັກກາດຊອມ 11)ອາຊີບປູກເຫັດນາງຟ້າ 12)ອາຊີບປູກເຫັດເພືອງ 13)ອາຊີບປູກເຫັດຂອນຂາວ 14)ອາຊີບການຕໍ່າຫຼກຍອມສີທໍາມະຊາດ(ລະດັບຕົ້ນ) 15)ອາຊີບການຕໍ່າຫຼກຍອມສີທໍາມະຊາດ(ລະດັບກາງ) 16)ການວາງແຜນທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ກາງ 17)ການສື່ສານສໍາລັບຜູ້ປະກອບການ ແລະ 18)ທັກສະການສື່ສານສໍາລັບຄູ່ມື;
- ມາດຕາ 02 ໃຫ້ຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິບັດລາວ ສົມທົບກັບພວກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ດໍາເນີນຝຶກອົບຮົມຕາມຫຼັກສູດຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ແລະ ປະເມີນຜົນແຕ່ລະໄລຍະ ພ້ອມທັງອອກໃບຢັ້ງຢືນໃຫ້ຜູ້ທີ່ຜ່ານການຝຶກອົບຮົມຕາມລະບຽບຫຼັກການ;
- ມາດຕາ 03 ໃຫ້ຫ້ອງການຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິບັດລາວ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ່າງໆ ຈົ່ງພ້ອມກັນປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້ ຕາມສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງໃຜລາວ;
- ມາດຕາ 04 ຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້ ມີຜົນສັກສິດນັບແຕ່ວັນທີລົງລາຍເຊັນເປັນຕົ້ນໄປ.

ບ່ອນສົ່ງ:

- ພະແນກຂອງກົມອາຊີວະສຶກສາ 01 ສະບັບ
- ຫ້ອງການຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິບັດລາວ 01 ສະບັບ
- ສະຖານອາຊີວະສຶກສາ ແຫ່ງລະ 01 ສະບັບ
- ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ບ່ອນລະ 01 ສະບັບ
- ຕົ້ນມ້ຽນ 02 ສະບັບ

ຫົວໜ້າກົມ

ໜູຢັນ ອຸດສາ
Nouphanh OUTSA

ສາລະບານ

	ຫນ້າ
ສາລະບານ	2
ຄຳນຳ	5
ຊື່ອົງປະກອບທີ 1: ຄວາມຮູ້ຜື້ນຖານຂອງການລ້ຽງຫມູ	6
1.1 ຮູບຮ່າງລັກສະນະ ແລະ ນິໃສຂອງໝູ	6
1.2 ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໝູ	6
1.3 ປັດໄຈທີ່ສຳຄັນໃນການລ້ຽງໝູ	7
1.4 ຮູບແບບຂອງການລ້ຽງຫມູ	8
ຊື່ອົງປະກອບທີ 2: ແນວຜັນຫມູທີ່ນິຍົມລ້ຽງ	9
2.1 ແນວຜັນຜື້ນເມືອງ	9
2.2 ແນວຜັນປັບປຸງຂອງຕ່າງປະເທດ	10
ຊື່ອົງປະກອບທີ 3: ການຄັດເລືອກແນວຜັນແລະ ການປະສົມຜັນຫມູ	12
3.1 ຄວາມສຳຄັນຂອງການຄັດເລືອກແນວຜັນ	12
3.2 ການຄັດເລືອກຜູ້ແມ່ຜັນ	12
3.3 ການປະສົມຜັນຂອງອະສຸຈິ ແລະ ໄຂ່	12
3.4 ຮູບແບບການປະສົມຜັນຫມູ	13
ຊື່ອົງປະກອບທີ 4: ການສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກລ້ຽງຫມູ	16
4.1 ການເລືອກທີ່ຕັ້ງ	16
4.2 ໂຮງເຮືອນລ້ຽງຫມູ	17
4.3 ຂະໜາດຂອງຄອກຫມູ	17
4.4 ຮາງອາຫານ	18
4.5 ຮາງນ້ຳ	18
ຊື່ອົງປະກອບທີ 5: ການຈັດການລ້ຽງຫມູ	20
5.1 ການຈັດການປະສົມຜັນ	21
5.2 ໄລຍະເວລາການຖີ່ຜາ	21
5.3 ການຈັດການຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່	22
5.4 ການປະຕິບັດຕໍ່ຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່	22
5.5 ການຕອນຫ້າຫມູນ້ອຍ	24
ຊື່ອົງປະກອບທີ 6: ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານຫມູ	25
6.1 ທາດອາຫານຫມູ	26
6.2 ແຫລ່ງອາຫານຂອງຫມູ	26
6.3 ຊະນິດຂອງອາຫານຫມູ	29
6.4 ການປະສົມສູດອາຫານຫມູ	30
6.5 ການໃຫ້ອາຫານ ແລະ ນ້ຳຂອງຫມູ	31

ຄຳນຳ

ການຜະລິດຫມູ ແມ່ນເປັນສ່ວນສຳຄັນໃນການຕອບສະຫນອງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ສ້າງວິຊາອາຊີບ ທີ່ສາມາດດຳເນີນການຜະລິດເປັນເສດຖະກິດການຄ້າ ໂດຍສະເພາະແມ່ນສ້າງລາຍຮັບຄອບຄົວ ແລະ ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກຂອງສັງຄົມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ການລ້ຽງຫມູຍັງເປັນເຕັກນິກວິທະຍາສາດ ທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ກັບຜູ້ລ້ຽງຫມູພົບຂໍ້ຈຳກັດ ເນື່ອງຈາກການລ້ຽງຫມູມີຕົ້ນທຶນດ້ານອາຫານສູງ ແລະ ມີມູນຄ່າການກໍ່ສ້າງໂຮງເຮືອນ-ຄອກກວມເອົາຈຳນວນຫລາຍ ເມື່ອທຽບໃສ່ກັບການລ້ຽງສັດຊະນິດອື່ນໆ. ສະນັ້ນ, ຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບເຕັກນິກການຈັດການລ້ຽງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນດ້ານການຈັດການອາຫານ, ທາງດ້ານແນວພັນ ແລະ ດ້ານສຸຂະພາບຫມູ ເປັນປັດໄຈຕົ້ນຕໍທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ກັບການເພີ່ມຜົນຜະລິດ ແລະ ປະສິດທິພາບຂອງການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຊຶ່ງຍັງຢືນເຖິງຜົນຕອບແທນທາງດ້ານຜົນກຳໄລຂອງຜູ້ລ້ຽງຫມູ.

ການສ້າງປື້ມຄູ່ມືເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູເຫລົ່ານີ້ຜູ້ຂຽນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນບົນພື້ນຖານເພື່ອເປັນເອກະສານປະກອບການຮຽນຮູ້ສຳລັບຜູ້ລ້ຽງຫມູໃນລະດັບຂັ້ນຕົ້ນ, ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງຫມູຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການລ້ຽງຫມູຂັ້ນສູງ ຊຶ່ງປື້ມຄູ່ມືດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຄວາມເໝາະສົມຕໍ່ກັບກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງຫມູເປັນອາຊີບ, ການຮຽນຮູ້ຂອງຊາວຫນຸ່ມເຍົາວະຊົນ, ນັກວິຊາການສາມາດນຳໄປອ້າງອີງ ແລະ ນຳໃຊ້ເປັນແຫລ່ງຂໍ້ມູນຂອງນັກຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດໄດ້. ປື້ມຄູ່ມືເຫລົ່ານີ້ແມ່ນປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນທີ່ກ່າວເຖິງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ເປັນປັດໄຈຕົ້ນຕໍ ໃນການຕັດສິນໃຈລ້ຽງຫມູ, ແນະນຳຊະນິດແນວພັນທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ສະພາບເງື່ອນໄຂຕົວຈິງຂອງ ສປປ ລາວ, ການຄັດເລືອກ ແລະ ປະສົມພັນຫມູ ລວມທັງເຕັກນິກໃນການເລືອກກໍ່ສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກອີກດ້ວຍ. ຜູ້ຂຽນຍັງໄດ້ເຫນັ້ນເຖິງເຕັກນິກການຈັດການລ້ຽງຫມູແບບຄົບວົງຈອນ ລວມໄປເຖິງການນຳໃຊ້ແຫລ່ງວັດຖຸດິບອາຫານທ້ອງຖິ່ນ, ການປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານຫມັກ, ການປະສົມອາຫານຕາມອັດຕາສ່ວນຄວາມຕ້ອງການຂອງຫມູໃນແຕ່ລະໄລຍະການຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ການຈັດການໃຫ້ອາຫານຫມູ.

ເນື່ອງຈາກວ່າ ປັດຈຸບັນຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານໜັງສື, ຕຳລາ ຫລື ປື້ມຄູ່ມືທາງດ້ານວິຊາການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈທາງດ້ານພື້ນຖານການລ້ຽງຫມູ ຜູ້ຂຽນຈຶ່ງໄດ້ຂຽນປື້ມຄູ່ມືເຫລົ່ານີ້ໂດຍອີງໃສ່ປະສົບການຕົວຈິງຈາກການຄົ້ນຄວ້າ, ຮີບໂຮມຕຳລາຕ່າງໆ ແລະ ວາລະສານທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນເພື່ອໃຫ້ເນື້ອໃນຂອງປື້ມຄູ່ມືເຫລົ່ານີ້ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບວຽກງານຕົວຈິງ ເພື່ອເປັນແຫລ່ງສ້າງຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ສູນທັກສະການຮຽນຮູ້ ແລະ ການປະກອບອາຊີບ ໃນການເຮັດຝາມລ້ຽງຫມູ. ຜູ້ຂຽນປື້ມຄູ່ມືນີ້ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າເນື້ອໃນ ແລະ ສາລະຂອງປື້ມຄູ່ມືນີ້ຈະໃຊ້ເປັນປະໂຫຍດສູງສຸດກັບນັກສຶກສາ, ນັກຄົ້ນຄວ້າ, ຊາວຫນຸ່ມເຍົາວະຊົນແລະຜູ້ປະກອບການຕະຫລອດຮອດຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງຫມູເປັນອາຊີບໄດ້ເປັນບ່ອນອີງ ແລະ ເປັນແຮງຜັກດັນວຽກງານການລ້ຽງຫມູໃນປະເທດລາວໃຫ້ມີການພັດທະນາແລະຈະເລີນກ້າວໜ້າໃນອະນາຄົດ.

ອຈ. ປອ. ບຸນເລີດ ສີວິໄລ

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 3
ຊື່ອົງປະກອບທີ 1: ຄວາມຮູ້ຜື້ນຖານຂອງການລ້ຽງຫມູ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

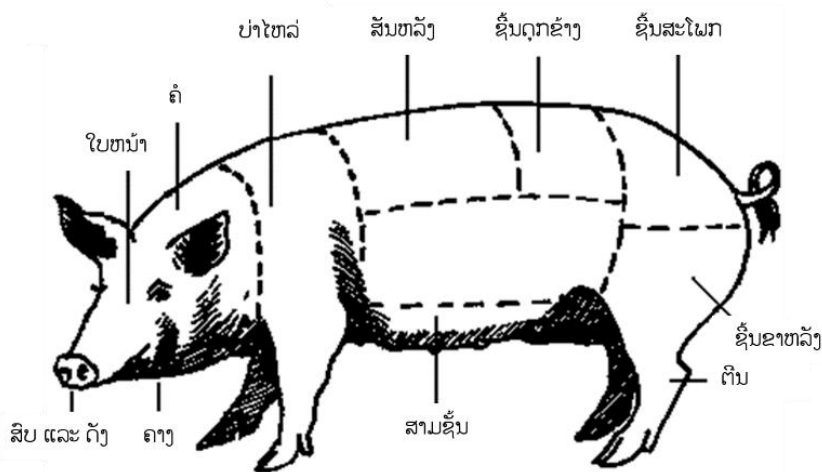
ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມສາມາດເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມຮູ້ຜື້ນຖານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການລ້ຽງຫມູ ຊຶ່ງເປັນບ່ອນອີງ ແລະ ເປັນແນວທາງໃນການນຳໄປໃຊ້ໃນການປະກອບອາຊີບການລ້ຽງຫມູ

- **ພາກສະເໜີ**

ເນື້ອໃນບົດຮຽນໃນບົດນີ້ຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ຜື້ນຖານໃນການລ້ຽງຫມູ ຊຶ່ງປະກອບມີຄື: ຮູບຮ່າງລັກສະນະ ແລະ ນິໄສຂອງໝູ, ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໝູ, ປັດໄຈທີ່ສຳຄັນໃນການລ້ຽງໝູ ແລະ ຮູບແບບຂອງການລ້ຽງຫມູ

1.1 ຮູບຮ່າງລັກສະນະ ແລະ ນິໄສຂອງໝູ

ໝູເປັນສັດຕີນກີບມີ 4 ຂາ ແລະ ໃນແຕ່ລະຂາມີ 4 ກີບ ໃນນັ້ນກີບທີ່ 2 ແລະ ກີບທີ່ 3 ແມ່ນຮັບນ້ຳຫນັກໃນການຍົນຫລາຍກວ່າຫມູ, ມີດັງກົມແບນຕິດກັບປາກ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ດູດເກັ່ງ, ຂໍ້ຂາແຂງແຮງ, ມີຂົນປົກຄຸມ ແລະ ມີແຂ້ວກັດ.ໝູເປັນສັດເລືອດອຸ່ນ,ພຶດຕິກຳຢູ່ເປັນຝຸງ, ມັກດູດດິນ ແລະ ສົນໃຈຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມີນິໄສມັກນ້ຳ ແລະ ຢູ່ບ່ອນຮົ່ມເຢັນ. ຫມູມັກອາກາດຖ່າຍເທດີ, ຢູ່ໄດ້ໃນສະພາບອຸນຫະພູມ 25-29 °C, ມີຊີ້ນໄຂມັນໃຕ້ຜິວ ໜັງໜາ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລະບາຍຄວາມຮ້ອນໄດ້ຍາກ, ມັກເກີດມີຄວາມຄຽດງ່າຍ, ມີອັດຕາການເຕັ້ນຂອງຫົວໃຈ 60-80 ຄັ້ງ/ນາທີ, ອັດຕາການຫາຍໃຈ 20-30 ຄັ້ງ/ນາທີ. ອາກາດຮ້ອນຈະມີຜົນຕໍ່ການກິນອາຫານ, ມີຜົນຕໍ່ຄຸນນະພາບຊີ້ນ, ການສືບພັນ ແລະ ການໃຫ້ຜົນຜະລິດ.

ຮູບ 1.1 ຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງຫມູ

1.2 ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໝູ

ຫມູເປັນສັດເສດຖະກິດຊະນິດໜຶ່ງ ທີ່ສະໜອງທາດຊີ້ນ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບໄດ້ ເພື່ອເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ. ລ້ຽງຫມູເພື່ອເປັນແຫລ່ງລາຍຮັບ ເພາະມີຮອບວຽນການຜະລິດໄວ ແລະ ສາມາດຄົນຕົ້ນທຶນໄດ້ຜ່າຍໃນ 6 ເດືອນ, ໃຫ້ລູກດີກ, ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ໄວ, ສ້າງລາຍຮັບຄອຍຄົວ ແລະ ມີກິດຈະກຳເພີ່ມ.

ສາມາດລ້ຽງໄດ້ນ້ອຍໂຕ ຫລື ເປັນຝາມຂະໜາດນ້ອຍ ຫລື ຂະໜາດໃຫຍ່ກໍ່ໄດ້ ເພາະໃຊ້ຜື່ນທີ່ໃນການລ້ຽງນ້ອຍ, ໃຊ້ແຮງງານບໍ່ຫລາຍ ແລະ ລ້ຽງງ່າຍ. ກົນອາຫານເສດເຫຼືອກະສິກໍາໄດ້ ຊ່ວຍຫລຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ, ເພີ່ມຄຸນຄ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ລາຄາສູງຂຶ້ນ. ຂໍ້ໝູສາມາດຜະລິດເປັນຝຸ່ນທີ່ດີ, ຖ້າມີອາງເກັບຂີ້ໝູກໍ່ຈະຜະລິດກະແສໄຟຟ້າເພື່ອປະຫຍັດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ. ສາມາດລ້ຽງໝູປະສົມປະສານກັບການລ້ຽງປາ.

1.3 ປັດໄຈທີ່ສໍາຄັນໃນການລ້ຽງໝູ

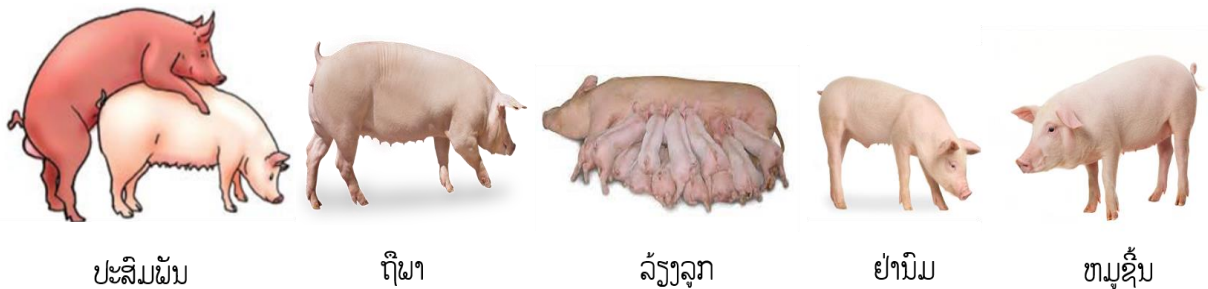
ການລ້ຽງໝູ ແມ່ນຕ້ອງມີເປົ້າໝາຍທີ່ຊັດເຈນໃນການຜະລິດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີປະສິດທິພາບສູງ ແນ່ໃສ່ເຮັດໃຫ້ມີປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຊີ້ນດີ ສາມາດຕອບສະໜອງແກ່ຜູ້ບໍລິໂພກຢ່າງເພິ່ງພໍໃຈ. ການລ້ຽງໝູຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດໄດ້ ແມ່ນມີປັດໄຈສໍາຄັນດັ່ງນີ້:

ປັດໄຈການລ້ຽງໝູ		ຄຸນຄ່າສໍາຄັນ
	ໝູພັນດີ	ເປັນໝູທີ່ໄດ້ຮັບການຄັດເລືອກ ແລະ ປະສົມພັນໃຫ້ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕສູງ, ອັດຕາການປ່ຽນອາຫານມາເປັນຊີ້ນດີ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ
	ອາຫານດີ	ອາຫານຕ້ອງມີຄຸນຄ່າທາງອາຫານຄົບຖ້ວນທັງຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງໝູໃນແຕ່ລະໄລຍະ, ນໍາໃຊ້ອາຫານທີ່ມີມູນຄ່າຖືກ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດໃນການຊື້ອາຫານ
	ການຈັດການດີ	ການຈັດການດ້ານຮູບແບບການສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກທີ່ດີ, ການຈັດການແບ່ງຜື່ນທີ່ໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ, ການຈັດການວັດຖຸດິບ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານດີ, ການສຸຂະພິບານດີ ແລະ ການຕະຫຼາດດີ ລວມເຖິງການບໍລິຫານກິດຈະກຳ ແລະ ເງິນທຶນ
	ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ	ການລ້ຽງໝູສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນມີການໃຊ້ງົບປະມານທາງດ້ານຄ່າອາຫານ ກວມເອົາ 70-80% ແລະ ອີກທີ່ເຫຼືອ 20-30% ແມ່ນເປັນຄ່າແນວພັນ ແລະ ການບໍລິຫານການລ້ຽງໝູອື່ນໆ. ສະນັ້ນ, ການຈັດການດ້ານງົບປະມານ ແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບການຈັດການດ້ານແນວພັນ ແລະ ອາຫານຂອງໝູເປັນຢ່າງດີ
	ການຕະຫລາດໝູ	ໝູທີ່ລ້ຽງ ແມ່ນມີເປົ້າໝາຍເພື່ອການຜະລິດຂາຍ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບທີ່ດີ ຊຶ່ງການຜະລິດທີ່ມີການຈັດການດີ ຄວນມີການຜະລິດແບບຕໍ່ເນື່ອງ, ມີບ່ອນຈໍາໜ່າຍ ແລະ ລາຄາຫມັ້ນຄົງ ຫລື ລາຄາໝູບໍ່ຕໍ່າເກີນໄປ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຄວນມີຕະຫລາດໝູທີ່ມີຄວາມຫມັ້ນຄົງ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ສາມາດສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມຂອງການລ້ຽງໝູ ເພື່ອເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ.

1.4 ຮູບແບບຂອງການລ້ຽງຫມູ

ການເລືອກລັກສະນະຂອງການລ້ຽງຫມູ ແມ່ນຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂຄວາມສະດວກຂອງຜູ້ລ້ຽງຫມູ, ຂຶ້ນກັບຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ທ່າແຮງດ້ານການຕະຫຼາດ ຈຶ່ງສາມາດມາດກຳນົດການລ້ຽງຫມູຕາມຂະໜາດທີ່ຕ້ອງການ ຊຶ່ງລັກສະນະວິທີການລ້ຽງຫມູແມ່ນສາມາດຈັດແບ່ງໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຮູບແບບທີ 1	ການລ້ຽງຫມູຄົບວົງຈອນ	ເປັນການລ້ຽງແມ່ຜັນ ເພື່ອຜະລິດລູກຫມູນ້ອຍ ແລະ ລ້ຽງເປັນຫມູຊື່ນຈົນກວ່າຂາຍອອກ ໂດຍເລີ່ມຈາກການປະສົມຜັນ, ຖືຜາ, ເກີດລູກ, ລ້ຽງລູກ ແລະ ລ້ຽງເປັນຫມູຊື່ນເອງ ຈຶ່ງເອີ້ນວ່າການຜະລິດຫມູແບບຄົບວົງຈອນ
ຮູບແບບທີ 2	ການລ້ຽງຫມູແມ່ຜັນ:	ລ້ຽງແມ່ຜັນເພື່ອຜະລິດເອົາລູກຫມູນ້ອຍຢ່າງດຽວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂາຍຫມູນ້ອຍຫລັງຢ່າງນົມໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນອື່ນນຳໄປລ້ຽງ.
ຮູບແບບທີ 3	ການລ້ຽງຫມູຊື່ນ	ຜູ້ລ້ຽງຫມູຊື່ນຫມູມາຈາກບ່ອນອື່ນເຂົ້າມາລ້ຽງເອົາເອງ ໂດຍຈະຊື້ຫມູນ້ອຍຫລັງຢ່າງນົມ ຫລື ຫມູອະນຸບານແລ້ວ ເພື່ອມາຂຸນໃຫ້ເປັນຫມູຊື່ນສິ່ງໃຫ້ຕະລາດ
ຮູບແບບທີ 4	ການຜະລິດແນວຜັນຫມູ	ການລ້ຽງແບບຜະລິດແນວຜັນຂາຍ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນສະເພາະດ້ານ ໂດຍໃຊ້ເຕັກນິກ ແລະ ປະສິບການສູງ ພ້ອມທັງມີການລົງທຶນສູງສົມຄວນ.

ຮູບ 1.2 ວົງຈອນຂອງການລ້ຽງຫມູ

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 3
ຊື່ອົງປະກອບທີ 2: ແນວພັນຫມູທີ່ນິຍົມລ້ຽງ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດອະທິບາຍ ແລະ ຈຳແນກໄດ້ເຖິງ ຄຸນລັກສະນະສະເພາະຂອງແນວພັນຫມູທີ່ນິຍົມລ້ຽງໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມໃນພື້ນທີ່ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງຜູ້ລ້ຽງຫມູ

- **ພາກສະເໜີ**

ໃນບົດນີ້ ແມ່ນຮຽນຮູ້ເຖິງ ຄຸນລັກສະນະສະເພາະຂອງແນວພັນຫມູທີ່ນິຍົມລ້ຽງໃນ ສປປ ລາວ ຊຶ່ງປະກອບມີ ແນວພັນຫມູພື້ນເມືອງຂອງລາວເຮົາ (ຫມູລາດ) ທີ່ມີຫລາຍຊະນິດແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ແນວພັນຫມູຕ່າງປະເທດທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ເປັນທາງເລືອກໃນການຕັດສິນໃຈນຳໃຊ້ແນວພັນຫມູຂອງຜູ້ລ້ຽງຫມູ.

2.1 ແນວພັນພື້ນເມືອງ

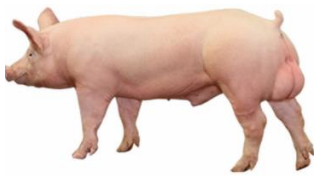

ແນວພັນຫມູພື້ນເມືອງຂອງລາວ ແມ່ນມີຄວາມນິຍົມລ້ຽງໂດຍຊາວກະສິກອນ ແລະ ສາມາດພົບເຫັນໃນທົ່ວທຸກພາກຂອງລາວ ຊຶ່ງໂດຍທົ່ວໄປເອີ້ນກັນວ່າຫມູລາດ (ຫມູດຳ). ຫມູພື້ນເມືອງ ແມ່ນມີຂະໜາດຮ່າງກາຍນ້ອຍ, ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ, ໄຂມັນຫລາຍ, ຊີ້ນນ້ອຍ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດນ້ອຍ. ຫມູພື້ນເມືອງມີຂະໜາດນ້ອຍ ແຕ່ກໍ່ມີລິດຊາດທີ່ແຊບ, ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ກັບສະພາບແວດລ້ອມໄດ້ດີ ແລະ ປັບໂຕກັບອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບຕໍ່າໄດ້ດີ.

<p>ແນວພັນຫມູດຳ ຊະນິດນ້ອຍ (ຫມູຈິດ)</p>	<p>ໝູຈິດແມ່ນມີລັກສະນະຮູບຮ່າງຂະໜາດນ້ອຍ, ໃບຫູນ້ອຍ, ສັ້ນ ແລະ ຕັ້ງຊີ້ , ມີຂົນສີດຳຫລືມີສີຂາວຕາມຂາ ຫລື ຕີນ, ມີຄວາມຍາວ 72- 92Cm , ລວງຮອບລຳຕົວປະມານ 72-85 Cm ແລະ ມີຄວາມສູງປະມານ 46-54 Cm. ໂຕຜູ້ ແລະ ແມ່ມີນ້ຳໜັກ 20-30 kg, ໝູແມ່ໃຫ້ລູກໄດ້ 1.5 ຊອກ/ປີ ແລະ ລູກ7-8 ໂຕ/ແມ່.</p>	
<p>ແນວພັນຫມູດຳ ຊະນິດປານກາງ (ຫມູລາດ)</p>	<p>ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ກວ່າໝູຈິດ ມີລັກສະນະສີຂາວແຊກຢູ່ຂາ ແລະ ໜ້າຜາກ, ຫູສັ້ນ ແລະ ຕັ້ງຊີ້ ແລະ ໃບໜ້າຈະນ້ອຍ, ມີຄວາມຍາວ 8 0-100 Cm , ລວງຮອບລຳຕົວ8 0-100 Cm ແລະມີຄວາມສູງປະມານ 60-70 Cm. ໂຕຜູ້ ແລະ ແມ່ມີນ້ຳໜັກ 50-60Kg/ໂຕ, ໝູແມ່ໃຫ້ລູກໄດ້ 1.5-1.8 ສອກ/ປີ ປະມານ 7-8 ໂຕ/ສອກ.</p>	
<p>ແນວພັນຫມູດຳ ຊະນິດໃຫຍ່ (ຫມູມົ້ງ)</p>	<p>ໝູມົ້ງ ຫຼື ໝູໜອງແຮດ ເຊິ່ງໝູຊະນິດນີ້ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ , ມີສີແດງ ແລະ ແດງແສດໃນສ່ວນຂອງທ້ອງ , ໃບໜ້າສັ້ນ ແລະ ແບນ , ມີຂະໜາດຂອງຫູປານກາງ ແລະ ຕັ້ງ.</p>	

<p>ແນວພັນຫມູແດງ</p>	<p>ຫມູແດງ ໝູຊະນິດນີ້ສາມາດຈຳແນກໄດ້ຊັດເຈນ ກວ່າໝູຊະນິດອື່ນໆ ໂດຍສະເພາະລັກສະນະສີຂອງມັນ ,ເປັນລູກປະສົມຂອງເບິກເຊຍ ແລະ ໝູພື້ນເມືອງ, ລັກສະນະຮູບຮ່າງ ໃບໜ້າສັ້ນ ແລະ ແບນ ,ໂຕໃຫຍ່ ,ມີລຳຕົວຍາວ.</p>	
<p>ແນວພັນຫມູປ່າ</p>	<p>ແນວພັນຫມູປ່າມີ 2 ສາຍພັນຄື: ສາຍພັນໜ້າຍາວ ແລະ ໜ້າສັ້ນ ຊຶ່ງພັນໜ້າຍາວ ແມ່ນລຳຕົວຍາວແຫລມ ແລະ ສູງເຖິງ 80-90 Cm, ຂານ້ອຍ ແລະ ຍາວ, ຫູນ້ອຍແຫລມ, ມີຂົນສີຂາວແຊັດ ແລະ ຍາວ, ໂຕຜູ້ມີແຂ້ວຕັນ.</p> <p>ສາຍພັນໜ້າສັ້ນແມ່ນ ຫົວຈະໃຫຍ່ກວ່າ, ມີຮູບຮ່າງລຳໂຕກົມ, ສັ້ນ, ຫູນ້ອຍ, ຂາສັ້ນ ແລະ ຫນັງຫນາກວ່າພັນໜ້າຍາວ. ຫມູປ່າມີນ້ຳໜັກ 60-140 Kg. ຫມູປ່າມັກກິນອາຫານທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ພືດຜັກຕ່າງໆ, ຫົວເຜືອກ, ຫົວມັນ, ຮາກພືດ, ຫຍ້າອ່ອນ, ຖົ່ວ, ຫນໍ່ໄມ້, ແມງທີ່ຢູ່ໃນດິນຕ່າງໆ ແລະ ມັກດູດດິນກິນ.</p>	
<p>ແນວພັນຫມູພື້ນເມືອງລູກປະສົມ</p>	<p>ຫມູພື້ນເມືອງລູກປະສົມ ແມ່ນເປັນລູກຊອດລະຫວ່າງສາຍພັນພື້ນເມືອງດຽວກັນ, ຮູບຮ່າງຫົວສັ້ນແບນ, ຍາວເລັກນ້ອຍ, ຂົນສີດຳ ຫລື ສີແຊດ, ມີຈຸດຂາວປົນຢູ່ຕາມຂາ ຫລື ຕີນ ແລະ ສ່ວນທ້ອງ. ຫູໃຫຍ່ຕັ້ງ ຫລື ປົກເລັກນ້ອຍ ແລະ ຫາງຍາວ, ຫລັງໂກງ ຫລື ລຽບດີ. ມີຂະໜາດໃຫຍ່ 60-80 Kg. ອັດຕາການຈະເລີນເຕີບໂຕ 250-350 g/ມື້ ເຫມະແກ່ການລ້ຽງເປັນຫມູຊື້ນ ແລະ ເປັນພໍ່ແມ່ພັນ.</p>	

2.2 ແນວພັນປັບປຸງຂອງຕ່າງປະເທດ

ແນວພັນຫມູປັບປຸງພັນຂອງຕ່າງປະເທດ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເປັນແນວພັນທີ່ນຳເຂົ້າຈາກປະເທດເຜິ້ອນບ້ານ ຊຶ່ງເປັນແນວພັນທີ່ລ້ຽງເປັນເສດຖະກິດ ແລະ ເປັນຝາມຫມູຂະໜາດໃຫຍ່.

<p>ພັນລາສ໌ໄວທ໌</p>	<p>ພັນລາສ໌ໄວທ໌ (large white) ແມ່ນຮູບຮ່າງສີຂາວ,ຫູຕັ້ງ,ລຳໂຕຍາວ, ກະດູກໃຫຍ່, ໂຄງໃຫຍ່, ໜ້າສັ້ນ, ຫົວໃຫຍ່, ນ້ຳໜັກ 200-250 Kg ໃຫ້ລູກດົກ 8-18 ໂຕ, ມີຄວາມແຮງ, ຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ, ຄຸນນະພາບດີ ແລະ ເໝາະສົມເປັນພໍ່ພັນ ແລະ ແມ່ພັນ.</p>	
<p>ແລນເລສ໌</p>	<p>ແລນເລສ໌ (Landrace) ມີຮູບຮ່າງສີຂາວ, ຫູພັບ, ໜ້າຍາວ, ລຳໂຕຍາວ, ມີຂະໜາດ 200- 250 Kg, ໃຫ້ລູກດົກ 8-18 ໂຕ, ລ້ຽງລູກເກັ່ງ, ມີຂໍ້ເສຍຂາອ່ອນ ແຕ່ເໝາະສົມເປັນແມ່ພັນ.</p>	
<p>ພັນຫມູດູລ່ອກ</p>	<p>ພັນຫມູດູລ່ອກ (Duroc Jersey): ມີຖິ້ນກຳເນີດມາຈາກອາເມຣິກາ ມີສີແດງ ຫູພັບເປັນສ່ວນໃຫຍ່, ລຳໂຕໜາ ຫຼັງໂຄງໃຫຍ່ເຕັມທີ່</p>	

	200-250 ກິໂລກາມ, ລູກດົກສະເລ່ຍ 8-9 ໂຕ, ຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ, ທົນທານຕໍ່ ແລະ ນິຍົມເປັນສາຍພໍ່ຜັນ	
ຜັນເປຍແຕຣນ	ມີຖິ່ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດເບລຍັງຽມ ມີສີຂາວເຫຼືອງສະລັບ ເປັນໝູທີ່ມີຮູບຮ່າງສວຍງາມ ກ້າມເນື້ອເປັນມັດໆ ແຜ່ນຫຼັງກ້ວາງເປັນປົກ ສະໂພກໃຫຍ່, ນ້ຳໜັກ 150-200 ກິໂລກາມ ແລະ ໃຫ້ຊີ້ນຫລາຍ. ຂໍ້ເສຍຄ່າ ຕົກໃຈງ່າຍ ແລະ ໃຫຍ່ຊ້າ, ໃຊ້ເປັນພໍ່ຜັນ	
ແນວຜັນຫມູແຮມເຊຍ	ມີຖິ່ນກຳເນີດໃນປະເທດອາເມລິກາ, ສີດຳມີຜາດສີຂາວທີ່ບາໄຫລ່ (ສ່ວນເອິກ) ລົງໄປເຖິງຂ້າໜ້າທັງສອງຂ້າງ, ຫູຕັ້ງ, ຫົວນ້ອຍ, ຫຼັງໂຄ້ງ, ນ້ຳໜັກ 270-390 Kg, ໃຫ້ລູກດົກ, ຄຸນນະພາບຊາກດີ, ໃຊ້ເປັນພໍ່ຜັນ	
ແນວຜັນຫມູເມີຍຊານ	ປັບປຸງຜັນ ແລະ ພັດທະນາຢູ່ປະເທດຈີນ ແລະ ກໍ່ມີຢູ່ປະເທດເນປານ, ສີດຳ, ຂາສີ່ນ, ກະເພາະໃຫຍ່, ຫລັງແອນ ແລະ ຫນ້າຍຸ້ມ, ໃຫ້ລູກຫລາຍ 14-17 ໂຕ, ນ້ຳໜັກ 900g/ໂຕ, ແລະ ມີເຕົ້ານົມ 8-9 ຄູ່. ນ້ຳໜັກ 350-450 kg	

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 4
ຊື່ອົງປະກອບທີ 3: ການຄັດເລືອກແນວພັນແລະ ການປະສົມພັນຫມູ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ ສາມາດດໍາເນີນການ ຄັດເລືອກເອົາແນວພັນຫມູທີ່ມີລັກສະນະດີເດັ່ນ ແລະ ເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ຕໍ່ກັບຜົນດີ ແລະ ຜົນເສຍໃນດ້ານເຕັກນິກການປະສົມພັນ ເພື່ອຄັດເລືອກແນວພັນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ພໍ່ແມ່ພັນຫມູຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຕາມຫຼັກການ

- **ພາກສະເໜີ**

ການຮຽນຮູ້ໃນບົດນີ້ ແມ່ນຈະເຫນັ້ນຫນັກເຖິງ ຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ຈໍາເປັນໃນການຄັດເລືອກແນວພັນຫມູໄວ້ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການຄັດເລືອກຫມູທີ່ມີລັກສະນະດີເດັ່ນໄວ້ເປັນພໍ່ແມ່ພັນ, ສະເໜີການປະຕິສິນທິຂອງອະສຸຈິ ແລະ ໄຂ່ໃນຫມູເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່ ແລະ ພ້ອມນໍາສະເໜີກ່ຽວກັບຮູບແບບການປະສົມພັນຫມູ.

3.1 ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຄັດເລືອກແນວພັນ

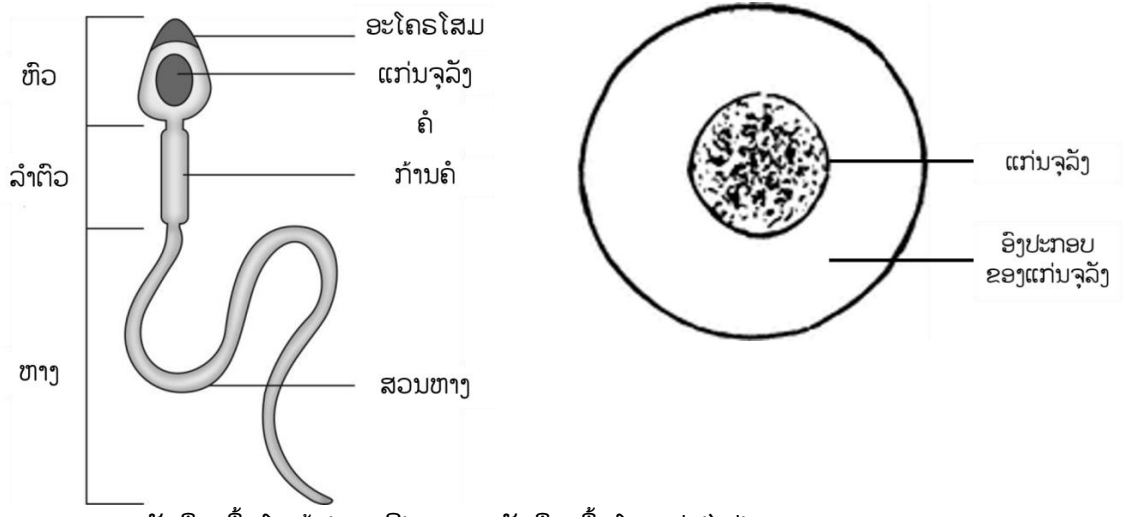
ການຄັດເລືອກແນວພັນ ແມ່ນເປັນການຄັດເລືອກເອົາແນວພັນທີ່ດີໂດຍຜ່ານການປະສົມພັນລະຫວ່າງພໍ່ພັນ ແລະ ແມ່ພັນທີ່ດີ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ລຸ້ນລູກທີ່ດີມີຄຸນນະພາບ ແລະ ມີລັກສະນະທາງດ້ານປະລິມານທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນທາງດ້ານເສດຖະກິດເຊັ່ນ: ການຈະເລີນເຕີບໂຕ, ຄຸນນະພາບການໃຫ້ອາຫານ, ຄຸນນະພາບຊາກ, ຈໍານວນລູກຕໍ່ຊອກ, ປະສິດທິພາບການສືບພັນ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການປັບໂຕກັບສະພາບແວດລ້ອມ.

3.2 ການຄັດເລືອກພໍ່ແມ່ພັນ

- ພໍ່ແມ່ພັນມີປະຫວັດທີ່ດີ ໂດຍບໍ່ເປັນສາຍເລືອດໃກ້ກັນ, ຄັດເລືອກເອົາໂຕຜູ້ທີ່ມີຕີນໃຫຍ່ດີ, ສະໂພກໃຫຍ່, ຫລັງໂຄ່ງສະຫມໍ່າສະເຫມີ, ລໍາຕົວຍາວ ແລະ ຮູບຮ່າງງາມດີ
- ມີອະໄວຍະວະແພດປົກກະຕິ, ແຂງແຮງ, ສຸຂະພາບດີ ແລະ ມີອາຍຸການປະສົມພັນຄັ້ງທໍາອິດ 8 ເດືອນ
- ມີເຕົ້ານົມປົກກະຕິ ແລະ ມີ 12 ເຕົ້າຂຶ້ນໄປ, ໃຫ້ລູກ14-16 ໂຕ ແລະ ແມ່ລ້ຽງລູກເກັ່ງ
- ພໍ່ແມ່ພັນເກັ່ງ, ບໍ່ຕື່ນຕົກໃຈງ່າຍ, ບໍ່ຮ້າຍ ແລະ ບໍ່ກັດ ຫລື ບໍ່ຄວນເຮັດໃຫ້ຫມູເຈັບ ແລະ ເຄັ່ງຄຽດ

3.3 ການປະສົມພັນຂອງອະສຸຈິ ແລະ ໄຂ່

ການປະສົມພັນ ແມ່ນການປະຕິສິນທິລະຫວ່າງຈຸລັງສືບເຊື້ອເພດຜູ້ໄດ້ແກ່: ຕົວອະສຸຈິ ແລະ ຈຸລັງສືບພັນຂອງເພດແມ່ໄດ້ແກ່: ໄຂ່ເກີດເປັນຕົວອ່ອນ (zygote) ແລ້ວພັນທະນາກາຍມາເປັນຮູບຮ່າງຂະໜາດໃຫຍ່ ບໍ່ວ່າຈະເປັນການປະສົມພັນແບບທໍາມະຊາດ ຫລື ການປະສົມພັນທຽມກໍຕາມ.

ຮູບ 3.1 ຈຸລັງສືບເຊື້ອໂຕຜູ້ (ອະສຸຈີ) ແລະ ຈຸລັງສືບເຊື້ອໂຕແມ່ (ໄຂ່)

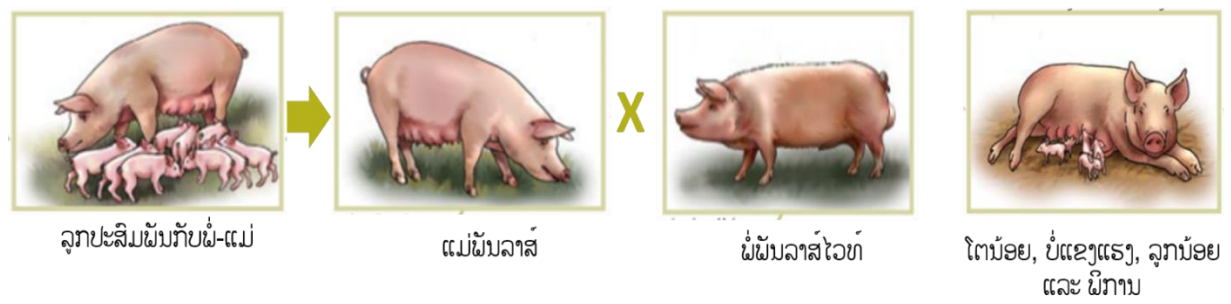

ຮູບ 3.2 ການປະຕິສິນທິຂອງຈຸລັງສືບເຊື້ອໂຕຜູ້ (ອະສຸຈີ) ແລະ ຈຸລັງສືບເຊື້ອໂຕແມ່ (ໄຂ່)

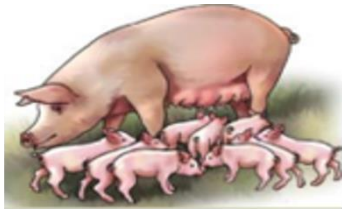
3.4 ຮູບແບບການປະສົມພັນຫມູ

3.4.1 ການປະສົມພັນໃນສາຍເລືອດດຽວກັນ

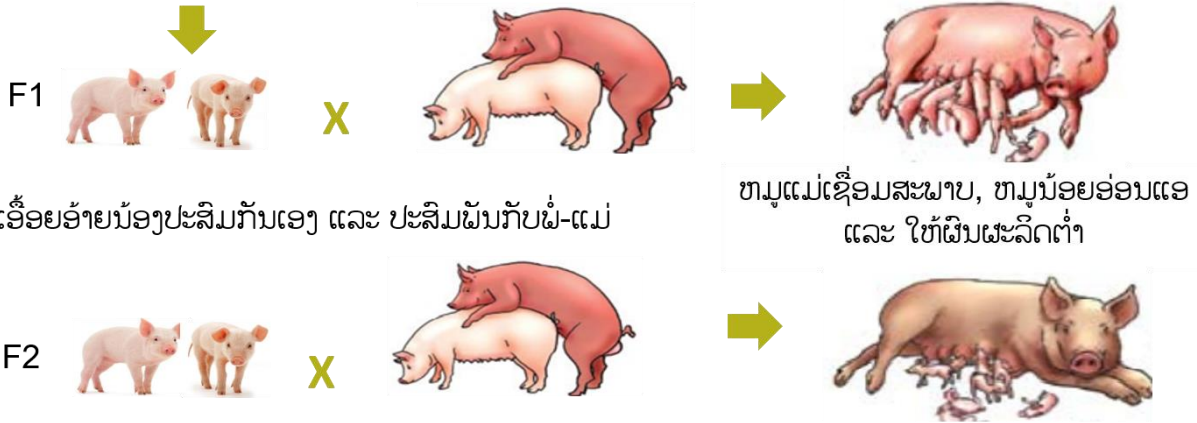
ການປະສົມພັນໃນສາຍເລືອດດຽວກັນ (In breeding) ແມ່ນການປະສົມພັນແທ້ ຊຶ່ງຫມາຍເຖິງວ່າເປັນການປະສົມພັນລະຫວ່າງພໍ່ ແລະ ລູກ ຫລື ແມ່ ແລະ ລູກ ຊຶ່ງມັກມີໂອກາດເຮັດໃຫ້ເກີດຢືນດ້ອຍເຊັ່ນ: ຫມູໄສ້ເລືອນ (hernia) ແລະ ໄສ້ລົງຫໍາ (cryptorchidism) ຊຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບຢືນລັບ (ຢືນດ້ອຍ). ດັ່ງນັ້ນ, ການປະສົມພັນສາຍເລືອດດຽວກັນ ຈຶ່ງເຮັດເກີດມີລັກສະນະຮູບຮ່າງທີ່ສະແດງອອກແບບອ່ອນແອໄປເລື້ອຍໆ.

ຮູບ 3.3 ການປະສົມພັນພາຍໃນພັນດຽວກັນ

ລູກປະສົມພັນກັບພໍ່-ແມ່

ເອື້ອຍອ້າຍນ້ອງປະສົມກັນເອງ ແລະ ປະສົມພັນກັບພໍ່-ແມ່

ຫມູ່ແມ່ເຊື້ອມສະພາບ, ຫມູ່ນ້ອຍອ່ອນແອ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດຕໍ່າ

ຮູບ 3.4 ຜົນກະທົບຂອງການປະສົມພັນພາຍໃນພັນດຽວກັນ

3.4.2 ການປະສົມພັນແທ້ສາຍສໍາພັນຫ່າງກັນ

ການປະສົມພັນແທ້ມີສາຍສໍາພັນຫ່າງກັນ (Out breeding) ແມ່ນການປະສົມພັນສາຍພັນດຽວກັນ ແຕ່ ຕ່າງສະຖານທີ່ຕົ້ນກໍາເນີດ ຊຶ່ງເປັນການປະສົມພັນສາຍເລືອດທີ່ໃກ້ຄຽງກັນ ຫລື ມີຄວາມເປັນພັນນ້ອງດຽວກັນ.

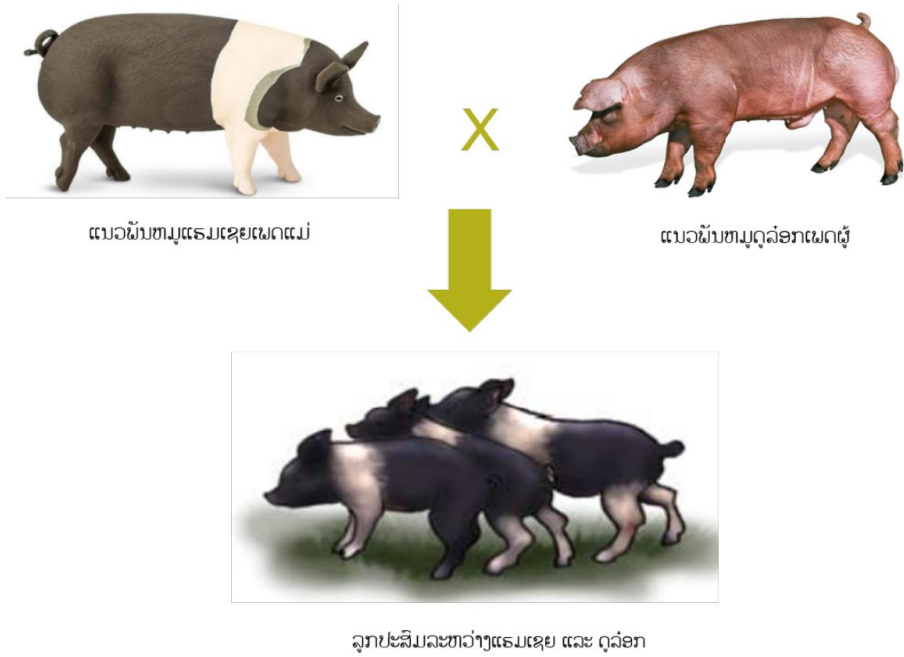

ລູກຫມູ່ນ້ອຍສາຍພັນແທ້

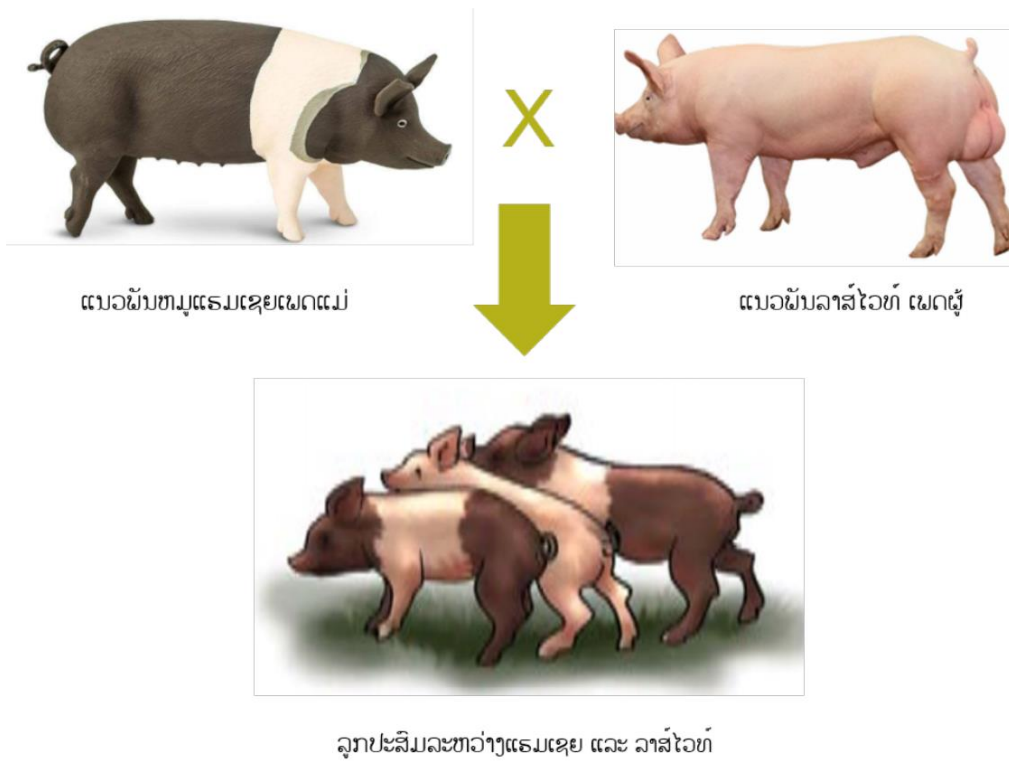
ຮູບ 3.5 ການປະສົມພັນຕ່າງສາຍພັນ

3.4.3 ການປະສົມພັນຂ້າມ

ການປະສົມພັນຂ້າມ ແມ່ນການປະສົມພັນລະຫວ່າງ 2 ສາຍພັນ ທີ່ມາຈາກແນວພັນທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຊັ່ນ: ຫມູ່ແມ່ແນວພັນພື້ນເມືອງປະສົມກັບຫມູ່ພັນຕ່າງປະເທດກໍ່ຈະໄດ້ ທັງພັນພື້ນເມືອງ, ພັນປັບປຸງ ແລະ ພັນລູກຊອດ ອອກມານໍາ. ຫມູ່ທີ່ເກີດອອກມາຈະມີຄວາມແຂງແຮງ ແລະ ໂຕໃຫຍ່

ຮູບ 3.6 ການປະສົມພັນຂ້າມແນວພັນຕ່າງກັນລະຫວ່າງແຮມເຊຍ ແລະ ດູລ່ອກ

ຮູບ 3.7 ການປະສົມພັນຂ້າມແນວພັນຕ່າງກັນລະຫວ່າງແຮມເຊຍ ແລະ ລາສ໌ໄວ

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 4
ຊື່ອົງປະກອບທີ 4: ການສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກລ້ຽງຫມູ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ສາມາດ ອະທິບາຍການສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກຫມູ ແບບຕ່າງໆໄດ້ຖືກຕ້ອງຕາມ ຫຼັກການທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຄູ່ມື.

- **ພາກສະເໜີ**

ໃນບົດນີ້ ແມ່ນເວົ້າເລື່ອງກ່ຽວກັບການສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກຫມູ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ ການເລືອກ ສະຖານທີ່ ເພື່ອກໍ່ຕັ້ງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກຫມູ, ນຳສະເໜີກ່ຽວກັບຮູບແບບຂອງການສ້າງໂຮງເຮືອນລ້ຽງຫມູ ລວມທັງຂະໜາດຂອງຄອກຫມູ, ຂະໜາດ ແລະ ຮູບແບບຮາງອາຫານ ແລະ ການນຳໃຊ້ຮາງນ້ຳ ໂດຍອີງຕາມ ເງື່ອນໄຂຄວາມເໝາະສົມຂອງຜູ້ລ້ຽງຫມູ.

- **ອຸປະກອນ, ວັດສະດຸ ແລະ ສື່ການຮຽນ:**

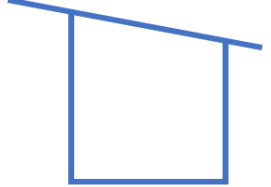
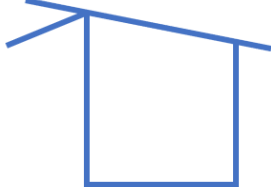
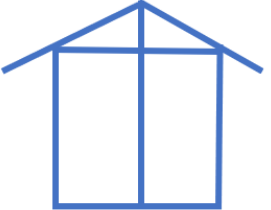
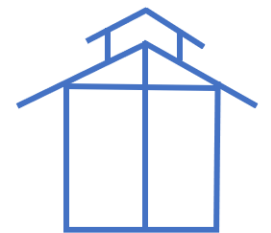
ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ຄົງທີ່)				
1	ເລື່ອຍ, ຝ້າ, ຄ່ອນຕີ, ແມັດ, ຕະບູ	ເຄື່ອງມືການກໍ່ສ້າງໂຮງເຮືອນ ແລະ ຄອກຫມູ	1	ຊຸດ
2	ເສົາ, ໄມ້ຫລ່ຽມ, ໄມ້ຈິງ, ສັງກະສີ, ໄມ້ແປ້ນ, ອື່ນໆ	ອຸປະກອນສ້າງໂຮງເຮືອນຫມູ	1	ຊຸດ
3	ປູນ, ຊາຍ, ຫີນ, ຈຽງ ແລະ ໄມ້ປັດ	ອຸປະກອນການເທື່ອນຄອກຫມູ	1	ຊຸດ
4	ກອກນ້ຳ, ຮ່າງອາຫານ, ທໍ່ PVC, ກາວ, ຂໍ້ ຕໍ່, ສາຍໄຟຝ້າ	ຕິດຕັ້ງລະບົບນ້ຳ ແລະ ຮາງ ອາຫານ	1	ຊຸດ

4.1 ການເລືອກທີ່ຕັ້ງ

- ສະຖານທີ່ສ້າງໂຮງເຮືອນ ເປັນພື້ນທີ່ສູງ, ນ້ຳບໍ່ຖ້ວມ ແລະ ກໍ່ເປັນສະຖານທີ່ບໍ່ແອອັດຫລາຍ, ມີອາກາດລ່ວງ ດີ ແລະ ມີຮົ່ມໄມ້ປ້ອງກັນແສງແດດ
- ບໍ່ຄວນຢູ່ໃກ້ແຫຼ່ງຊຸມຊົນເພາະກິນຂີ້ໝູແລະສຽງຂອງໝູແມ່ລົບກວນຜູ້ອື່ນ (ຕ້ອງມີໄລຍະຫ່າງໄກຈາກ ເຮືອນພໍປະມານ)
- ມີແຫຼ່ງນ້ຳສະອາດໃຫ້ໝູກິນຢ່າງພຽງພໍ, ນ້ຳໃຊ້ເພື່ອລ້າງຄອກ ແລະ ອຸປະກອນ ແລະ ກໍ່ມີໄຟຝ້າເຂົ້າເຖິງໄດ້
- ມີຮອງນ້ຳ ເພື່ອລະບາຍນ້ຳເປື້ອນ ແລະ ບ່ອນກຳຈັດອາຈົມຂອງຫມູ
- ມີຮົ່ວອ້ອມ ເພື່ອປ້ອງກັນຄົນຂີ້ລັກ, ໂຈນ ແລະ ສັດຕູຮ້າຍ
- ໃນກໍລະນີລ້ຽງຫມູເປັນຝາມໃຫຍ່ ຕ້ອງມີເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມສະດວກ ເພື່ອສະດວກໃນການຂົນສົ່ງ ວັດຖຸດິບ ແລະ ອາຫານໝູເຂົ້າໄປໄດ້ງ່າຍ ແລະ ເອົາໝູອອກຢ່າງສະດວກ ແລະ ງ່າຍ

4.2 ໂຮງເຮືອນລ້ຽງຫມູ

ແມ່ນເປັນບ່ອນຮົ່ມຂອງຫມູ ທີ່ມີຜົນຕໍ່ກັບການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຂອງຫມູ ຈຶ່ງຄວນເຮັດຫລັງຄາໃຫ້ມີຄວາມຫນາແຫນ້ນ ບໍ່ວ່າຈະມຸງດ້ວຍສັງກະສີ, ກະເບື້ອງ, ຫຍ້າຄາ ແລະ ອື່ນໆ ແມ່ນຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂຄວາມເໝາະສົມໃນການລົງທຶນ. ການເຮັດຫລັງຄາຄອກຫມູ ແມ່ນຕ້ອງເຮັດໃນທິດທາງທີ່ສາມາດປ້ອງກັນແສງແດດ, ຝົນ ແລະ ລົມໄດ້ດີ. ວິທີການເຮັດຫລັງຄາຄອກຫມູ ໂດຍທົ່ວໄປມີ 4 ລັກສະນະຄື: ຫລັງຄາແບບຫມາແຫງນ, ແບບຫມາແຫງນກາຍ, ແບບຫນ້າຈົ່ວສະເຫມີ ແລະ ແບບຫນ້າຈົ່ວ 2 ຊັ້ນ ຊຶ່ງແຕ່ລະແບບມີຄວາມສໍາຄັນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

<p>1. ຫລັງຄາແບບຫມາແຫງນ</p>	<p>ມີລັກສະນະງ່າຍດາຍ, ປະຍັດ, ລາຄາຖືກ ແລະ ອາກາດຖ່າຍເທດີ, ແຕ່ບໍ່ສາມາດປ້ອງກັນແສງແດດ, ຝົນ ແລະ ລົມໄດ້ ແລະ ໄດ້ຮັບລົມພັດແຮງ</p>	
<p>2. ຫລັງຄາແບບຫມາແຫງນກາຍ</p>	<p>ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັບກັບແບບຫມາແຫງນ ພຽງແຕ່ກາຍທາງຫນ້າຂຶ້ນ ເພື່ອປ້ອງກັນແສງແດດ ແລະ ຝົນລົມແຮງດີກວ່າ ແລະ ກໍ່ເພີ່ມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ</p>	
<p>3. ຫລັງຄາແບບຫນ້າຈົ່ວສະເຫມີ</p>	<p>ຜູ້ລ້ຽງຫມູສ່ວນໃຫຍ່ມັກເຮັດຫລັງຄາແບບຫນ້າຈົ່ວສະເຫມີກັນເນື່ອງຈາກມີຄວາມປອດໄພຈາກແສງແດດ, ຝົນລົມແຮງ ແລະ ການຈັດການງ່າຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີການລົງທຶນຂ້ອນຂ້າງສູງກວ່າກໍ່ຕາມ ແຕ່ມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າໃນການລ້ຽງຫມູ</p>	
<p>4. ຫລັງຄາແບບຫນ້າຈົ່ວ 2 ຊັ້ນ</p>	<p>ສ່ວນຫລາຍແມ່ນເປັນການລ້ຽງແບບເປັນເສດຖະກິດ ຫລື ຝາມໃຫຍ່ ເພາະການລ້ຽງໃນສະພາບທີ່ມີຄວາມແອອັດ ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ມີບ່ອນລະບາຍອາກາດ ເພື່ອໃຫ້ອຸນຫະພູມໃນຄອກຢູ່ໃນລະດັບທີ່ເໝາະສົມ ຊຶ່ງແນ່ນອນວ່າມີການລົງທຶນສູງກວ່າ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພກວ່າ</p>	

4.3 ຂະໜາດຂອງຄອກຫມູ

ຂະໜາດຂອງຄອກຫມູ ເພື່ອລ້ຽງຫມູແມ່ນຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບຂະໜາດຂອງຫມູ, ອາຍຸ ແລະ ໄລຍະຂອງການຜະລິດຫມູຄື: ຫມູແມ່ໄລຍະຖືຜາ, ຫມູແມ່ລ້ຽງລູກ, ຫມູນ້ອຍອະນຸບານ ແລະ ຫມູລ້ຽງສິ່ງຕະຫລາດເປັນຕົ້ນ. ຖ້າລ້ຽງຫມູໃນສະພາບທີ່ແອອັດ ແລະ ຫນາແຫນ້ນຈະມີຜົນຕໍ່ກັບການຈັດການລ້ຽງ, ເກີດເຊື້ອພະຍາດ, ຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່ຫລຸດລົງ, ກັດກັນ ແລະ ຕໍ່ສູ້ກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຄວນແຍກລ້ຽງຫມູ ແລະ ບ່ອຍໃນອັດຕາຄວາມຫນາແຫນ້ນທີ່ເໝາະສົມກັບຫມູເຊັ່ນ: ຫມູແມ່ສາວ ຫລື ແມ່ກຽມປະສົມຜົນແມ່ນລ້ຽງເປັນກຸ່ມ, ພໍ່ຜັນ ແມ່ນແຍກຂັງໃນຄອກດ່ຽວ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ກັດກັນ ແລະ ຍາດອາຫານກັນ ແຕ່ຄອກພໍ່ຜັນແມ່ນຄວນຢູ່ກັບກັບຫມູແມ່ຢ່າງນິມ ເພື່ອກະຕຸ້ນການຂຶ້ນເພດໃຫ້ໄວຂຶ້ນ. ສໍາລັບຫມູແມ່ແມ່ລ້ຽງແຍກຄອກ ໂດຍມີຈຸດໃຫ້ອາຫານຫມູນ້ອຍ ແລະ ມີບໍລິເວນຫມູນ້ອຍ

ຢ່າງຫລິ້ນ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ແມ່ທັບລູກໃນເວລານອນລົງພື້ນຄອກ. ສຳລັບຫມູ່ນ້ອຍຫລັງເກີດແລ້ວ ແມ່ນລ້ຽງ ຂົງລວມກັນ ແຕ່ກໍ່ມີພື້ນທີ່ເຫມາະສົມສຳລັບຫມູ່ທຸກລຸ້ນຕາມຂະໜາດໂດຍມີດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງ 4.1 ຂະໜາດຂອງຄອກລ້ຽງຫມູ

ໄລຍະຂອງຫມູ	ຂະໜາດພື້ນທີ່ຄອກ	ຄວາມສູງຂອງຄອກຫມູ
ຄອກຫມູພໍ່ພັນ	2x3 m (6 m ² /ໂຕ)	1.2-1.5 m
ຄອກຫມູແມ່ພັນ	2x0.6-0.8 m(1.5-2 m ² /ໂຕ)	0.8-1 m
ຄອກຫມູແມ່ພັນລ້ຽງລູກ	0.8x1.8-2 m + ຫມູ່ນ້ອຍຢູ່ເບື້ອງລະ 0.3-0.4m(4-6 m ² /ໂຕ)	0.8-1 m
ຄອກຫມູອະນຸບານຫລັງຢ່າ ນົມ	0.3-0.5m ² /ໂຕ (15-20ໂຕ/ຄອກ)	0.8-1 m
ຄອກຫມູລຸ້ນ	0.5-0.8 m ² /ໂຕ (20 ໂຕ/ຄອກ)	0.8-1 m
ຫມູ່ຂຸນ	1.2-1.6m ² /ໂຕ (20 ໂຕ/ຄອກ)	0.8-1 m

4.4 ຮາງອາຫານ

ຮາງອາຫານຫມູແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການກິນອາຫານຂອງຫມູເພາະວ່າຫມູຕ້ອງກິນອາຫານທີ່ສົດ ແລະ ສະອາດ ໂດຍຫລີກລຽງການປົນເປື້ອນ, ເສດເຫຼັກ ແລະ ການຕົກໂມກຂອງເຊື້ອຮາ ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ ລ້າງອະນາໄມຮາງອາຫານທຸກໆມື້. ຮາງອາຫານຫມູ ແມ່ນຕ້ອງເຮັດຕິດກັບພື້ນຄອກຢ່າງແຫນ້ນຫນາ ແລະ ມີ ຂະໜາດທີ່ເຫມາະສົມກັບຂະໜາດຂອງຫມູ ແລະ ອາຍຸຫມູ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຮາງອາຫານຂວ້າ ແລະ ສູນ ເສຍໃນເວລາຫມູກິນອາຫານ.

ຕາຕະລາງ 4.2 ຂະໜາດຂອງຮາງອາຫານ

ປະເພດຫມູ	ຄວາມຍາວ, Cm/ໂຕ	ຄວາມກວ້າງ, Cm	ຄວາມສູງ, Cm
ຫມູ່ນ້ອຍຢ່ານົມ- ອະນຸບານ	15-20	20	10
ຫມູ່ລຸ້ນ-ຫມູ່ຂຸນ	30-35	20	15-20
ຫມູ່ແມ່ຖືຜາ	40-50	35-40	15-20
ຫມູ່ແມ່ລ້ຽງລູກ	40-50	35-40	15-20
ຫມູ່ພໍ່ພັນ	40-50	35-40	15-20

4.5 ຮາງນ້ຳ

ນ້ຳສຳລັບໃຫ້ຫມູກິນ ແມ່ນເປັນປັດໄຈຕົ້ນຕໍ ຊຶ່ງຫມູຕ້ອງໄດ້ກິນນ້ຳທີ່ສະອາດ ແລະ ມີປະລິມານທີ່ພຽງພໍ ກັບຄວາມຕ້ອງການໃນແຕ່ລະມື້ ເພາະວ່າຖ້າຫມູຂາດນ້ຳກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ການກິນອາຫານຫລຸດລົງ ແລະ ສ້າງຜົນ ກະທົບຕໍ່ການຍ່ອຍອາຫານ ຫລື ຄວາມສົມດຸນຂອງຮ່າງກາຍ.

<p>ຮາງນ້ຳ ຫລື ກ່ອກນ້ຳ ແບບ ວາງຜືນ</p>	<p>ຮາງນ້ຳທີ່ໃຊ້ຮ່ວມກັບຮາງອາຫານໄດ້ແກ່: ຮາງໄມ້, ຕີນລົດ ຫລື ພາຊະນະທີ່ສາມາດໃຊ້ໄດ້ງ່າຍ ແລະ ບໍ່ຝຶກຂວ້າ ຊຶ່ງເໝາະແກ່ການລ້ຽງແບບເງື່ອນໄຂຂອງຊາວກະສິກອນແຕ່ການໃຊ້ຮາງນ້ຳແບບນີ້ ມັກມີບັນຫາຫມູລົງອາບເຮັດໃຫ້ນ້ຳເປື້ອນ ແລະ ຫມູມັກກຸດເຮັດໃຫ້ຝຶກຂວ້າ ຫມູຈຶ່ງກິນນ້ຳບໍ່ຝຽງຜໍ</p>	
<p>ກ່ອກນ້ຳແບບ ຕິດຕັ້ງ</p>	<p>ມີຫົວຈຸກອັດຕະໂນມັດ ຕໍ່ເຂົ້າກັບທໍ່ນ້ຳ ທີ່ຕໍ່ໃສ່ກັບຖັງນ້ຳ ເມື່ອເວລາຫມູໄປແຕະກ່ອກນ້ຳກໍ່ ຈະໄຫລອອກມາເອງ ຫລື ຈະເປັນແບບຖ້ວຍ ຊຶ່ງມີກ່ອກ ແລະ ກອງນ້ຳດ້ວຍຖ້ວຍ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ນ້ຳເຮ່ຍເສຍຫາຍຫລາຍ ເໝາະແກ່ການລ້ຽງຫມູແບບເປັນອຸດສະຫາກຳ</p>	

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 5
ຊື່ອົງປະກອບທີ 5: ການຈັດການລ້ຽງຫມູ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນສາມາດດໍາເນີນການລ້ຽງໝູ ຖືກຕ້ອງຕາມເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູໄລຍະຕ່າງໆ, ການປະສົມຜັນຫມູ, ການຄິດໄລ່ມື້ເກີດຂອງຫມູແມ່ຖືຜາ, ການຈັດການຫມູນ້ອຍຫລັງຈາກເກີດ-ຢ່າງນິມແລະ ການນໍາໃຊ້ເຄື່ອງມືດ້ວຍຄວາມປອດໄພ ຕາມຄູ່ມືການລ້ຽງໝູດໍານິດໄວ້

- **ພາກສະເໜີ**

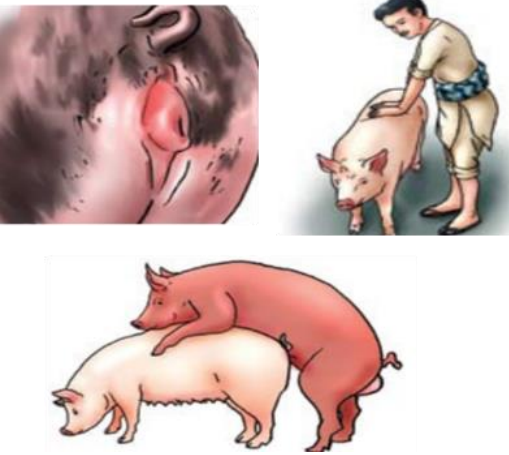
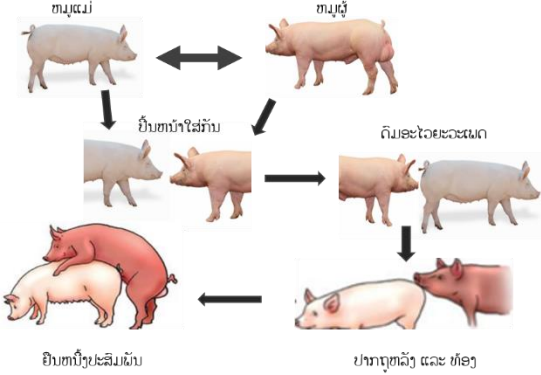
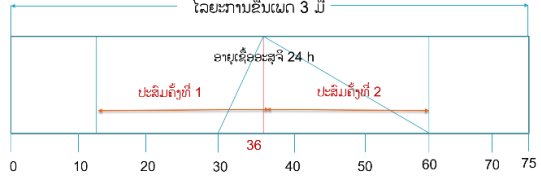
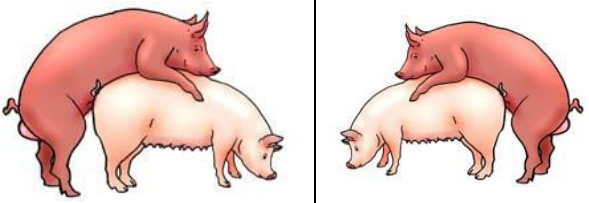
ເນື້ອໃນສໍາຄັນໃນບົດນີ້ ແມ່ນນໍາສະເໜີກ່ຽວກັບການປະຕິບັດການປະສົມຜັນ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນສໍາຄັນກ່ຽວກັບການສັງເກດການຂຶ້ນເພດ ແລະ ໄລຍະເວລາທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມໃນການປະສົມຜັນ, ໄລຍະເວລາການຖືຜາ ແລະ ການຄໍານວນມື້ເກີດລູກ, ແນະນໍາເຕັກນິກການຈັດການຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ເຊັ່ນ: ການຕັດສາຍບີ, ການຕັດແຂ້ວຫມູນ້ອຍ, ການຕັດຫາງ, ການໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ຫມູນ້ອຍ, ການຝຶກຫມູນ້ອຍກິນນົມແມ່ ແລະ ນົມເຫລືອງ, ການໃຫ້ທາດເຫລັກ, ອື່ນໆ ແລະ ລວມທັງການຕອນຫໍາຫມູນ້ອຍ.

- **ອຸປະກອນ, ວັດສະດຸ ແລະ ສື່ການຮຽນ:**

ລໍາດັບ	ລາຍການ	ຄໍາອະທິບາຍ	ຈໍານວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ຄົງທີ່)				
1	ຫມູພໍ່ແມ່ຜັນ	ໃຊ້ສາທິດການປະສົມຜັນແບບທໍາມະຊາດ		
2	ຄິມຕັດ	ຕັດແຂ້ວຫມູນ້ອຍ	1	ອັນ
3	ມິດຕັດ	ຕັດຫາງຫມູນ້ອຍ ແລະ ໃຊ້ຜ່າຕັດ	1	ອັນ
4	ແປງຄິມ	ຄິບສໍາລິ ແລະ ໃຊ້ຜ່າຕັດ	1	ອັນ
5	ແຜເຊັດ (ເຈ້ຍທົງຊູ)	ໃຊ້ເຊັດໂຕຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່	5	ຜືນ
6	ຖົງມືກັນເປື້ອນ	ປ້ອງກັນຄວາມສະອາດ	1	ກັບ
7	ເສັ້ນດ້າຍມັດສາຍບີ	ໃຊ້ມັດໄສ້ບີ	1	ກໍ່
8	ສໍາລິ	ໃຊ້ຈຸມນໍ້ຢາ ເພື່ອລ້າງບາດແຜ	1	ຖົງ
9	ເຂັມ+ສະແລງ	ໃຊ້ສັກຢາຫມູ	5	ອັນ
10	ຖາດວາງເຄື່ອງມື	ໃຊ້ວາງເຄື່ອງຜ່າຕັດ	1	ອັນ
ວັດສະດຸ (ວັດຖຸທີ່ໃຊ້ໝູນວຽນໃນການຮຽນ)				
1	ແປ້ກຕາດິນ	ໃຊ້ລ້າງບາດແຜຕັດຫາງ ແລະ ຕອນຫໍາ	1	ກ່ອງ
2	ເນກາຊັນຟິງ	ໃຊ້ປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ແມງວັນຕອມບາດແຜ	1	ກ່ອງ
3	ທາດເຫລັກ	ເສີມທາດເຫລັກ	1	ກ່ອງ
4	ຢາດີເຈັບທ້ອງ (ຢາຕ້ານເຊື້ອ)	ປິ່ນປົວ ແລະ ແກ້ປວດ	1	ກ່ອງ
5	ເຫລົ້າ 90	ອະນາໄມ ແລະ ຂ້າເຊື້ອພະຍາດ	1	ກ່ອງ

5.1 ການຈັດການປະສົມພັນ

ຫມູແມ່ພັນ ເມື່ອຮອດອາຍຸ 8 ເດືອນຂຶ້ນໄປ ແມ່ນສາມາດປະສົມພັນໄດ້ ໂດຍມີຮອບວຽນການຂຶ້ນເພດ ເດືອນລະຄັ້ງສະເລ່ຍ 21 ມື້ (ໄລຍະ 18-24 ມື້) ໂດຍມີໄລຍະການຂຶ້ນເພດ 1-3 ມື້. ສໍາລັບຫມູແມ່ເກົ່າທີ່ເຄີຍໃຫ້ ລູກມາກ່ອນແລ້ວ ຫລັງຈາກຢ່ານົມຫມູນ້ອຍປະມານ 5-10 ມື້ ກໍຈະກັບມາຂຶ້ນເພດຄັ້ງໃໝ່.

ລ/ດ	ຂັ້ນຕອນ	ວິທີການປະຕິບັດ
1	ການສັງເກດ ການຂຶ້ນເພດ ຂອງຫມູແມ່	<ul style="list-style-type: none"> ຫມູແມ່ພັນ ຈະມີລັກສະນະ ກະວົນກະວາຍ, ບໍ່ກິນອາຫານ, ສິນໃຈໂຕຜູ້, ມີສຽງກັດແຂ້ວ ອະໄວຍະວະເພດໃຄ່ບວມເປັນ ສີແດງ ຫລື ສີຊົມພູ, ມີນໍ້າເມືອກ ສີຂາວຢ່ອຍ ເວລາຄົນເຮົາໄປຂົ່ມຫລັງຈະຍືນ ຊຶ່ງ ແລະ ຈັບເບິ່ງອະໄວຍະວະ ເພດຈະຍົກຫາງຂຶ້ນ
2	ສະແດງທາງ ພຶດຕິກຳ	<ul style="list-style-type: none"> ມີພຶດຕິກຳການສຳຜັດປາກຕໍ່ປາກ ສຳຜັດອະໄວຍະວະເພດ, ປາກຖູ ທ້ອງ ແລະ ມັກຖ່າຍເບົາເລື້ອຍໆ ຫມູແມ່ ທີ່ບໍ່ມີພຶດຕິກຳການຂຶ້ນ ເພດ ແມ່ນບໍ່ສິນໃຈໂຕຜູ້ ແລະ ບໍ່ ຍອມໃຫ້ໂຕຜູ້ເຂົ້າໃກ້
3	ໄລຍະເວລາທີ່ ເໝາະສົມໃນ ການປະສົມພັນ	<ul style="list-style-type: none"> ຫມູມີໄລຍະການສະແດງອອກ ພຶດຕິກຳການຂຶ້ນເພດ 1-3 ມື້ ປະສົມພັນຊົ່ວໂມງທີ່ 30-60 ຫລັງຈາກຂຶ້ນເພດ. ການປະສົມພັນ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ ປະສົມ 2 ຄັ້ງຄື: ປະສົມຄັ້ງທີ 1 ໃນມື້ທີ່ 2 ຂອງການຂຶ້ນເພດ ແລະ ປະສົມຄັ້ງທີ 2 ໃນມື້ທີ່ 3 ຂອງການຂຶ້ນເພດ.

5.2 ໄລຍະເວລາການຖືພາ

- ນັບຕົ້ນແຕ່ຫມູໄດ້ເລີ່ມມີການປະສົມພັນຕິດ ແມ່ນເປັນມື້ເລີ່ມຕົ້ນຂອງການຖືພາ ໂດຍມີໄລຍະເວລາການ ຖືພາຂອງຫມູແມ່ປະມານ 114 ມື້ (3 ເດືອນ 3 ອາທິດ ແລະ 3 ມື້) ຫລື 3 ເດືອນ 24 ມື້ ແຕ່ຈະມີຄ່າ ຜັນແປການເກີດລູກຢູ່ລະຫວ່າງ 3 ມື້. ເມື່ອເລີ່ມມີການປະສົມພັນ ແມ່ນຕ້ອງບັນທຶກວັນເດືອນປີທີ່ປະສົມ ພັນ ແລະ ນໍ້າເບີຂອງຫມູພໍ່ພັນ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງຄຳນວນມື້ເກີດລູກຂອງຫມູແມ່ມີດັ່ງນີ້:

- ຕົວຢ່າງ 1: ຖ້າປະສົມພັນຫມູແມ່ ໃນວັນທີ 1/1/2021 ມື້ທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດລູກແມ່ນມີດັ່ງນີ້:

ວັນທີປະສົມພັນຫມູແມ່ພັນ		01/01/2021
ໄລຍະການຖືພາ	+	24/03/.....
ມື້ເກີດລູກ		25/04/2021
- ຕົວຢ່າງ 2: ຖ້າປະສົມພັນຫມູໃນວັນທີ 15/04/2021 ມື້ທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດລູກແມ່ນມີດັ່ງນີ້:

ວັນທປະສົມພັນຫມູແມ່		15/04/2021
ໄລຍະການຖືພາ	+	24/03/.....
ມື້ເກີດລູກ		39/07/2021 (ມື້: 39-30 = 9 ມື້, ເດືອນ: 7+1= 8 ເດືອນ)
		09/08/2021 (ມື້ເກີດຕົວຈິງ)

5.3 ການຈັດການຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່

ເມື່ອຮູ້ວ່າຫມູແມ່ໃກ້ຈະເກີດລູກແລ້ວ ແມ່ນໃຫ້ອະນາໄມພື້ນຄອກໃຫ້ແຫ້ງດີ ແລະ ປູຜື້ນດ້ວຍເຜືອງ, ອະນາໄມເຕົ້ານົມແມ່, ກະກຽມຜ້າເຊັດທີ່ສະອາດ ເພື່ອເຊັດນ້ຳເມືອກໃນລຳໂຕ, ປາກ ແລະ ດັງຂອງຫມູນ້ອຍ, ກະກຽມອຸປະກອນການຈັດການຫມູນ້ອຍເຊັ່ນ: ມິດຕັດສາຍປີ, ຄິມຕັດແຂ້ວ, ເສັ້ນດ້າຍ, ຢາທາ, ຢາຊ່ວຍເບັງໃນກໍລະນີຫມູແມ່ເກີດລູກຍາກ ແລະ ອື່ນໆ.

ຮູບ 5.1 ອຸປະກອນ ແລະ ຢາໃຊ້ໃນເວລາຫມູເກີດລູກ

5.4 ການປະຕິບັດຕໍ່ຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່

ຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຮັບການດູແລ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການເຊັດໂຕ ແລະ ອະນາໄມລຳຕົວ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນການຕາຍຂອງຫມູນ້ອຍ. ການປະຕິບັດຕໍ່ຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຕັດສາຍແຫ່ທີ່ຕິດມາກັບແມ່, ຕັດແຂ້ວຫມູນ້ອຍ ແລະ ຫາງເພື່ອບໍ່ໃຫ້ກັດກັນ, ທີ່ສຳຄັນໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ຫມູນ້ອຍ ແລະ ຝຶກໃຫ້ຫມູນ້ອຍກິນນົມແມ່ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກິນນົມເຫລືອງໃນເວລາເກີດໃຫມ່.

ລດ/	ຂັ້ນຕອນ	ວິທີການປະຕິບັດ	
1	ການຕັດສາຍບີ	ຫມູ່ນ້ອຍທີ່ເກີດອອກມາໃຫມ່ ແມ່ນຈະມີສາຍແຫ່ຕິດມານຳຕັດສາຍບີຫ່າງຈາກລຳຕົວໃນພື້ນທ້ອງປະມານ 2-3 cm, ຫລັງຈາກຕັດສາຍບີແມ່ນທານຳຢາແປັກຕາດິນ ປ້ອງກັນອັກເສບ ແລະ ຕິດເຊື້ອພະຍາດ	
2	ການຕັດແຂ້ວຫມູ່ນ້ອຍ	ຫມູ່ນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນມີແຂ້ວ 8 ເຫລັ້ມ: ດ້ານເທິງ 4 ແລະ ດ້ານລຸ່ມມີ 4 ເຫລັ້ມ ແມ່ນຕັດອອກໃຫ້ຈຳເໜືອກ. ຫມູ່ນ້ອຍມີແຂ້ວທີ່ແຫລມຄົມດີ ເມື່ອກັດເຕົ້ານົມແມ່ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດບາດແຜ ແລະ ເວລາຕັດແຂ້ວລະວັງບໍ່ໃຫ້ກະທົບໃນປາກ, ບໍ່ໃຫ້ຕັດລິ້ນ ແລະ ເໜືອກແຂ້ວ.	
3	ການຕັດຫາງ	ຫມູ່ເກີດໄດ້ 4-7 ມື້ ແມ່ນຕັດຫາງອອກ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຫມູ່ກັດຫາງກັນ, ຕັດປາຍຫາງອອກໃຫ້ຫາງຈາກສ່ວນສະໄໝກປະມານ 3-5 Cm ໃນຄອກຫມູ່ ແມ່ນສາມາດຫ້ອຍສິ້ນສ່ວນໃດຫນຶ່ງ ເພື່ອປ້ອງກັນການກັດກັນຂອງຫມູ່ນ້ອຍ	
4	ການໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນແກ່ຫມູ່ນ້ອຍ	ຫມູ່ນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນໃສ່ຄອກໄຟປ້ອມໃຫ້ຫມູ່ນ້ອຍມີຄວາມອົບອຸ່ນ, ຂັ້ນຕ້ອງນ້ອຍໆເພື່ອໃສ່ຄອກໄຟຝາ ເພື່ອໃຫ້ຫມູ່ໄດ້ເຂົ້າໄປຢູ່ດ້ານໃນຊ່ວຍໃຫ້ຫມູ່ນ້ອຍມີຄວາມແຂງແຮງ ແລະ ມີພູມຕ້ານທານທີ່ດີ	
5	ການຝຶກຫມູ່ນ້ອຍກິນນົມແມ່ ແລະ ນົມເຫລືອງ	ຫມູ່ນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນຝຶກກິນນົມ ໂດຍສະເພາະໂຕທີ່ອ່ອນແອ ແລະ ດູດນົມບໍ່ເກັ່ງ ຊັກຊວນໃຫ້ຫມູ່ນ້ອຍດູດນົມເຫລືອງ ເພື່ອໃຫ້ຫມູ່ແມ່ມີນ້ຳນົມປົກກະຕິ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ມີເຕົ້ານົມບອດ. ຫມູ່ນ້ອຍອາຍຸ 2 ອາທິດຂຶ້ນໄປ ແມ່ນໃຫ້ກິນອາຫານເສີມ	
6	ການໃຫ້ທາດເຫລັກ	ຫມູ່ນ້ອຍເກີດໃຫມ່ ແມ່ນມັກຈະຂາດທາດເຫລັກ-ຂາດເມັດເລືອດແດງ ເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ເກີດເລືອດຈາງ, ສັກທາດເຫລັກ 2 ເທື່ອຄື: ເກີດໄດ້ 3 ມື້ ໃນປະລິມານ 1 ml/ໂຕ ແລະ ອາຍຸໄດ້ 10 ມື້ ໃນປະລິມານ 2 ml/ໂຕ ໂດຍສັກເຂົ້າກ້າມຊິ້ນຄໍ.	

5.5 ການຕອນຫ້າຫມູນ້ອຍ

ຫມູນ້ອຍໂຕຜູ້ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕອນ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຊີ້ນມີກິ່ນຂົວໂຕຜູ້ (boar taint), ບໍ່ໃຫ້ມີຄວາມຄຽດດ້ານການຂຶ້ນເພດ ທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ກັບການຈະເລີນເຕີບໂຕ ໂດຍສາມາດລ້ຽງຮ່ວມກັບເພດແມ່ໄດ້ ແລະ ກຳຈັດບໍ່ໃຫ້ຫມູສືບຜັນ.

ລ/ດ	ຂັ້ນຕອນ	ວິທີການປະຕິບັດ	
1	ການທຳຄວາມສະອາດ ແລະ ຂ້າເຊື້ອ	ໃຊ້ແປງຄົບເອົາສຳລິ ທີ່ຈຸມນ້ຳຢາຂ້າເຊື້ອ ແລ້ວ ມາລ້າງ ແລະ ເຊັດຕູລຳຕົວຂອງແກ່ນອັນທະຫມູນ້ອຍໃຫ້ສະອາດ. ໃຊ້ເຫລົ້າ 90 ອົງສາ ແລະ ຢາຕ້ານເຊື້ອລ້າງ	
2	ການປາດ ຫລື ກີດແກ່ນອັນທະ	ໃຊ້ນິ້ວມືປົບເອົາແກ່ນອັນທະອອກມາໃຫ້ເຄັ່ງໆດ້ານໃດຫນຶ່ງ ຫລືກລ້ຽງບໍ່ໃຫ້ຫນຶ່ງ ຖົງອັນທະຍານ. ໃຊ້ມືດຜຳຕັດປາດບໍລິເວນຜິວຫນຶ່ງຖົງອັນທະ ແລະ ເຍື່ອຫຸ້ມຖົງອັນທະຊັ້ນນອກ	
3	ການຕັດທໍ່ນ້ຳເຊື້ອ ແລະ ເສັ້ນເລືອດ	ດຶງເອົາທໍ່ນ້ຳເຊື້ອເປັນເຍື່ອສີຂາວໆ ແລະ ເສັ້ນເລືອດ, ມັດດ້ວຍເສັ້ນດາຍໃຫ້ແຫນ້ນ ແລ້ວກໍ່ຕັດທໍ່ທັງສອງເສັ້ນນັ້ນອອກ	
4	ການສັກຢາຕ້ານອັກເສບ	ສັກຢາຕ້ານເຊື້ອເຊັ່ນ: ເຜັນສະເຕັບ ເພື່ອປ້ອງກັນການອັກເສບ ແລະ ການເຈັບປວດ	

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 7
ຊື່ອົງປະກອບທີ 6: ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານຫມູ		
ຊື່ໂມດູນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງຫມູ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

- **ຈຸດປະສົງ**

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ສາມາດອະທິບາຍຊະນິດຂອງວັດຖຸດິບອາຫານທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ນຳມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານຫມູ ແລະ ດຳເນີນການ ຫມັກ ຫຼື ປະສົມອາຫານໄດ້ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການທີ່ຄູ່ມືກຳນົດໄວ້.

- **ພາກສະເໜີ**

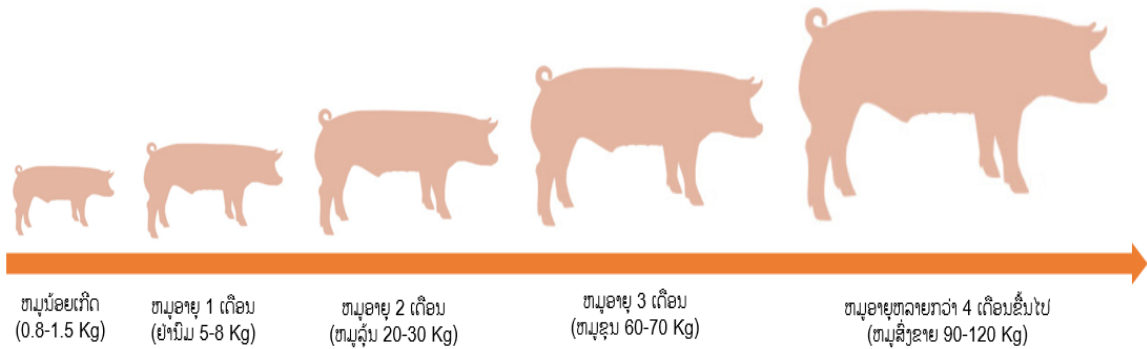
ອົງປະກອບເນື້ອໃນບົດນີ້ ແມ່ນນຳສະເໜີກ່ຽວກັບ ແຫລ່ງອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານຫມູ ຊຶ່ງເນື້ອໃນ ລະອຽດປະກອບດ້ວຍຄວາມສຳຄັນຂອງທາດອາຫານຕໍ່ການລ້ຽງຫມູ, ແຫລ່ງອາຫານຕ່າງໆຂອງຫມູ, ການຈຳແນກ ຊະນິດຂອງອາຫານຫມູ, ການປະສົມສູດອາຫານຫມູ, ການໃຫ້ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ນ້ຳຂອງຫມູ

- **ອຸປະກອນ, ວັດສະດຸ ແລະ ສື່ການຮຽນ:**

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ຄົງທີ່)				
1	ເຄື່ອງຊອຍ (ຈັກຊອຍ ຫລື ມິດ)	ຊອຍວັດຖຸດິບອາຫານທ້ອງຖິ່ນ		
2	ຖັງຫມັກ ຫລື ຖົງຢາງຫມັກ	ໃຊ້ຫມັກ ແລະ ຖະໜອມອາຫານ		
3	ເຊື້ອກຝາງ ຫລື ຢາງຕິນລິດ	ໃຊ້ມັດປາກຖົງ		
4	ຜ້າກັນແສງ ຫລື ຜ້າຢາງ	ໃຊ້ປູຜືນເພື່ອເບີຍອາຫານ		
5	ເຄື່ອງຈັກປະສົມອາຫານ ຫລື ຊວ້ານ	ປະສົມອາຫານ		
6	ເປົາ ຫລື ຖັງ	ບັນຈຸອາຫານ		
ວັດສະດຸ (ວັດຖຸທີ່ໃຊ້ໝູນວຽນໃນການຮຽນ)				
1	ຕົ້ນບອນ, ຕົ້ນກ້ວຍ, ເສດຜັກ, ໃບມັນຕົ້ນ	ໃຊ້ເພື່ອນຳມາຫມັກ ເພື່ອເປັນອາຫານຫມູ		
2	ຮຳ, ສາລີ, ຖົ່ວເຫລືອງ, ອາຫານສຳເລັດຮູບ, ວິຕາມິນ ແລະ ແຮ່ທາດ	ໃຊ້ເປັນອາຫານປະສົມ		
3	ກາກນ້ຳຕານ (ນ້ຳຕານແດງ)	ໃຊ້ເພື່ອນຳມາຫມັກອາຫານ		
4	ເກືອເມັດ	ໃຊ້ເພື່ອນຳມາຫມັກອາຫານ		
ສື່ການຮຽນ-ການສອນ				
1	ພາເວີຜ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2	ຮູບພາບ	ແບບໂຮງເຮືອນ	1	ບົດ

6.1 ທາດອາຫານຫມູ

ອາຫານ ແມ່ນທາດບຳລຸງທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ຮ່າງກາຍຂອງຫມູ ເພື່ອການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຂອງຮ່າງກາຍ, ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ມີປະໂຫຍດຕໍ່ການໃຫ້ຜົນຜະລິດຄື: ໃຫ້ຜົນຜະລິດຊີ້ນ, ນ້ຳນົມ ແລະ ການຜະລິດລູກ. ອາຫານຫມູເປັນອົງປະກອບທີ່ເປັນຕົ້ນທຶນສູງທີ່ສຸດໃນການລ້ຽງຫມູ ໂດຍກວມເອົາ 60-70% ແມ່ນເປັນຕົ້ນທຶນການຊື້ອາຫານຫມູ. ສະນັ້ນ, ອາຫານຫມູຈຶ່ງເປັນອົງປະກອບທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນ ທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ມີຜົນຜະລິດທີ່ດີ ແລະ ມີຜົນຕອບແທນສູງ. ທາດອາຫານຂອງຫມູປະກອບມີດັ່ງນີ້: ນ້ຳ, ທາດແປ້ງ, ໄຂມັນ, ທາດຊີ້ນ, ວິຕາມິນ ແລະ ແຮ່ທາດ.

ຮູບ 6.1 ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຫມູ

6.2 ແຫລ່ງອາຫານຂອງຫມູ

6.2.1. ອາຫານພື້ນຖານຂອງຫມູ

ອາຫານພື້ນຖານທີ່ສຳຄັນ ທີ່ໃຊ້ເປັນແຫລ່ງພະລັງງານຂອງຫມູໄດ້ແກ່: ຮຳ, ເຂົ້າປຽນ, ສາລີ, ຫົວມັນຕົ້ນຫລື ຜິດຫົວຕ່າງໆ ແມ່ນເປັນອາຫານທີ່ດີສຳລັບລ້ຽງຫມູ ເພາະມີທາດແປ້ງ ແລະ ນ້ຳຕານ ທີ່ໃຫ້ພະລັງງານແກ່ຮ່າງກາຍຂອງຫມູດັ່ງນີ້:

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານ	ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບອາຫານ	
1	ຮຳ	ເປັນອາຫານພື້ນຖານທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງຫມູ ມີທາດຊີ້ນ 8-12% ຂຶ້ນກັບຄຸນນະພາບຂອງໂຮງສີເຂົ້າ, ມີເສັ້ນໄຍສູງ ແລະ ພະລັງງານສູງ ແລະ ສາມາດປະສົມກັບອາຫານຊະນິດອື່ນໆໄດ້ 30-45%. ຮຳແມ່ນມັກເສຍຄຸນນະພາບ ໂດຍເຮັດໃຫ້ຕົກໂມກ ແລະ ມີເຊື້ອຮາ ຖ້າເກັບໄວ້ດົນກວ່າ 1 ເດືອນ.	
2	ເຂົ້າປຽນ	ເປັນແຫລ່ງພະລັງງານ ທີ່ຜູ້ລ້ຽງຫມູນິຍົມໃຊ້ເປັນອາຫານຫມູຫລັກ ແລະ ສາມາດໃຊ້ປະສົມກັບອາຫານອື່ນໆ 15 - 20%, ປະກອບດ້ວຍທາດຊີ້ນ 8%, ສາມາດຍ່ອຍໄດ້ງ່າຍ ແຕ່ເຂົ້າປຽນມີລາຄາແພງ.	

3	ສາລີ	ເປັນອາຫານທີ່ໃຊ້ຫລາຍໃນການປະສົມອາຫານຂອງຫມູ ເພາະບັນຈຸມີທາດແປ້ງ 65% ແລະ ທາດຊີ້ນ 9%, ສາມາດໃຊ້ປະສົມກັບອາຫານຊະນິດອື່ນໄດ້ເຖິງ 40%	
4	ຜິດຫົວ	ຫົວມັນຕົ້ນ, ເຜືອກ, ມັນດ້າງ, ແຄລ່ອດ, ສະຄູ ແລະ ອື່ນໆ ແມ່ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ເປັນອາຫານຫມູໄດ້ ແຕ່ໃຊ້ບໍ່ເກີນ 30% ໃນການປະສົມກັບອາຫານໂຕອື່ນໆ. ຜິດຫົວ ແມ່ນ ບໍ່ຄວນໃຫ້ກິນສິດ ເພາະມີສານຜິດສະສົມຢູ່. ປອກເບືອກ ອອກ ແລະ ລ້າງສະອາດ, ສາມາດຕາກແຫ້ງ, ບົດ, ຕົ້ມ ຫລື ຫມັກໄວ້ກໍໄດ້.	

6.2.2 ວັດຖຸດິບອາຫານທຳມະຊາດ

ວັດຖຸດິບອາຫານທີ່ສຳຄັນ ແມ່ນເປັນອາຫານທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້, ທີ່ມີທາດຊີ້ນສູງ ແລະ ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການ ເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ປະສິດທິພາບການໃຫ້ຜົນຜະລິດຂອງຫມູ. ຜິດຜັກຈາກປ່າ, ຜິດທີ່ປຸກ ຫລື ເສດເຫລືອກະສິກຳ ລວມທັງເສດຫມາກໄມ້, ເສດຜັກຕ່າງໆ ແລະ ເສດອາຫານໃນເຮືອນຄົວ ແມ່ນເປັນອາຫານທີ່ ໃຊ້ລ້ຽງຫມູ.

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານ	ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບອາຫານ	
1	ຖົ່ວເຫລືອງ	ຖົ່ວເຫລືອງມີທາດຊີ້ນ 38%, ແຕ່ກ່ອນຈະໃຫ້ຫມູກິນ ຄວນຕາກແຫ້ງ, ບົດໃຫ້ລະອຽດ ຫລື ປຸງແຕ່ງໃຫ້ສຸກ ແລ້ວປະສົມກັບວັດຖຸດິບອາຫານຊະນິດອື່ນໄດ້ແກ່: ຮຳ, ສາລີ, ເຂົ້າປຽນ	
2	ຖົ່ວສະໄຕໂລ	ເປັນຜິດຕະກູນຖົ່ວ ໃນໃບມີທາດຊີ້ນສູງຈາກ 17-24% ແລະ ຕົ້ນມີທາດຊີ້ນ 6-12% ແຕ່ມີເສັ້ນໄຍສູງ. ໃນຫມູ ແມ່ນໃຊ້ບໍ່ເກີນ 30% ແຕ່ບໍ່ຄວນໃຊ້ກັບຫມູນ້ອຍ.	
3	ຕົ້ນບອນ/ຕົ້ນ ເຜືອກ	ໃບບອນມີທາດຊີ້ນ 16-18%, ສາມາດນຳມາຫມັກ ແລະ ໃຊ້ບອນຫມັກ 20-60 % ໃນສຸດອາຫານ ແຕ່ບໍ່ ຄວນໃຊ້ກັບຫມູນ້ອຍ. ການຫມັກ ຫລື ຕົ້ມ ແມ່ນ ກຳຈັດສານຄັນອອກ.	
4	ໃບກະຖິນ	ໃບກະຖິນມີທາດຊີ້ນສູງ ສາມາດນຳມາໃຊ້ເປັນອາຫານ ຫມູ ໂດຍນຳມາຕາກແຫ້ງແລ້ວ ປະສົມກັບວັດຖຸດິບ ອາຫານຊະນິດອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ຫມູກິນໄດ້.	
5	ຜັກຕົບ	ສາມາດໃຊ້ທົດແທນອາຫານໄດ້ເຖິງ 6% ໂດຍການ ປະສົມກັບອາຫານຊະນິດອື່ນເຊັ່ນ: ຜັກບັ້ງ, ຮຳ ແລະ ອື່ນໆ ເຮັດໃຫ້ເພີ່ມການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຫມູ.	

6	ໃບມັນຕົ້ນ	ໃບມັນຕົ້ນມີທາດຊື້ນສູງ 17-29%, ໃຊ້ເປັນອາຫານຫມູໂດຍຜ່ານການຫມັກ, ຕົ້ມ ຫລື ຕາກແດດສາກ່ອນ ເພາະໃນໃບ ແລະ ຫົວຂອງມັນມີສານຜິດ	
7	ຜັກບັ້ງ	ຜັກບັ້ງ ແມ່ນໃຊ້ເກືອຫມູໃນຮູບແບບສົດ, ມີທາດຊື້ນປະມານ 20%, ຜັກບັ້ງ ແມ່ນມີຄວາມນ່າກິນ ແລະ ຍ່ອຍໄດ້ດີ ສາມາດໃຊ້ໄດ້ເຖິງ 40-50% ເພື່ອປະສົມກັບ ຮ່າ, ສາລີ, ເຂົ້າປຽນ ແລະ ອື່ນໆ.	
8	ໃບມັນດ້າງ	ສາມາດເກືອສົດໄດ້ ຫລື ປຸງແຕ່ງໂດຍການຕົ້ມ ຫລື ຫມັກໄວ້. ມີທາດຊື້ນ 20-28% ແລະ ເຍື່ອໄຍ 3-6%.	
9	ຕົ້ນແນ	ໃຊ້ເປັນອາຫານຫມູນ້ອຍ ແລະ ອາຫານຫມູໃຫຍ່ ໃນຮູບແບບສົດ ມີທາດຊື້ນປັນຈຸປະມານ 35% . ຫມູສາມາດກິນໄດ້ດີ ແລະ ຍ່ອຍໄດ້ສູງ ເຮັດໃຫ້ເພີ່ມການຈະເລີນເຕີບໂຕດີຂຶ້ນ.	
10	ຜິດຜັກສີຂຽວ	ເສດຜັກຕ່າງໆ ແມ່ນສາມາດໃຊ້ເປັນອາຫານເສີມຂອງຫມູ ໂດຍໃຫ້ກິນສົດ ຫລື ຕົ້ມ ແລະ ຫມັກໄວ້ ແລ້ວປະສົມກັບ ຮ່າ, ສາລີ, ເຂົ້າປຽນ ແລະ ວັດຖຸດິບອາຫານອື່ນໆ.	
11	ຕົ້ນກ້ວຍ	ຕົ້ນກ້ວຍ ປະກອບດ້ວຍນ້ຳໃນປະລິມານສູງ, ມີທາດນ້ຳຕານ ແລະ ວິຕາມິນ. ຕົ້ນກ້ວຍ ແມ່ນສາມາດໃຫ້ກິນສົດໄດ້, ມີທາດຊື້ນຕໍ່າ 3% ແຕ່ມີເຍື່ອໄຍສູງ, ໃຊ້ໄດ້ 20-30% ໃນສູດອາຫານ	

6.2.3 ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກອຸດສາຫາກຳການປຸງແຕ່ງ

ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານສູງ ໂດຍສະເພາະມີທາດຊື້ນສູງ, ມີວິຕາມິນ ແລະ ແຮ່ທາດກະຈາຍຢູ່ຫລາຍ ທີ່ສຳຄັນແມ່ນມີສານກະຕຸ້ນການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວ ຊຶ່ງເຫມາະແກ່ການນຳມາປຸງແຕ່ງ ແລະ ປະຍຸກໃຊ້ເປັນອາຫານຫມູຕາມຄວາມເຫມາະສົມ.

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານເສດເຫຼືອ	ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບອາຫານ	
1	ຂີ້ເຫລົ້າ	ຂີ້ເຫລົ້າ ປະສົມກັບຮ່າ, ສາລີ ແລະ ອາຫານຊະນິດອື່ນໆ ໃຫ້ຫມູກິນ, ມີທາດຊື້ນ 18-34%, ຫມູລຸ້ນໃຊ້ບໍ່ເກີນ 40-50%, ຫມູນ້ອຍບໍ່ເກີນ 10% ແລະ ຫມູແມ່ຖືພາ ແລະ ລ້ຽງລູກໃຊ້ບໍ່ເກີນ 30%. ການໃຊ້ຂີ້ເຫລົ້າ 4% ເປັນແຫລ່ງສານເສີມ.	

2	ຂີ້ເບຍ	ຂີ້ເບຍມີທາດຊີ້ນ 23-26%, ສາມາດໃຊ້ກັບຫມູນ້ອຍບໍ່ເກີນ 10%, ຫມູລຸ້ນໃຊ້ໄດ້ເຖິງ 40-50%, ຫມູແມ່ໃຊ້ໄດ້ເຖິງ 20-30%. ການໃຊ້ໃນປະລິມານ 4% ແມ່ນເປັນແຫລ່ງສານເສີມ.	
3	ຂີ້ມັນຕົ້ນ	ຂີ້ມັນຕົ້ນມີທາດຊີ້ນຕໍ່າ 2-5% ໃນຫມູນ້ອຍອະນຸບານໃຊ້ໄດ້ເຖິງ 15%, ຫມູລຸ້ນໃຊ້ໄດ້ຮອດ 30%	

6.3 ຊະນິດຂອງອາຫານຫມູ

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານເສດເຫລືອ	ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບອາຫານ	
1	ອາຫານສຳເລັດຮູບ	<ul style="list-style-type: none"> ອາຫານສຳເລັດຮູບມາດຕະຖານ ທີ່ຜະລິດຈາກໂຮງງານອາຫານສັດ ອາຫານສຳເລັດຮູບສຳລັບຫມູນ້ອຍ, ຫມູລຸ້ນ, ຫມູແມ່ລ້ຽງລູກ 	
2	ອາຫານປະສົມເອງ	<ul style="list-style-type: none"> ຜະລັດງານ: ຮ່າ, ເຂົ້າປ່ຽນ, ສາລີ, ຫົວມັນຕົ້ນ, ເຜືອກ, ມັນດ້າງ, ແຄລ່ອດ, ສະຄູ, ຕົ້ນກ້ວຍ ຜິດຜັກທຳມະຊາດ ແລະ ຖິ້ວ: ຜິດຜັກຈາກປ່າ, ຜິດທີ່ປູກ ຫລື ເສດເຫລືອກະສິກຳ ລວມທັງເສດຫມາກໄມ້, ເສດຜັກຕ່າງໆ ແລະ ເສດອາຫານໃນເຮືອນຄົວ 	
3	ອາຫານຜິ້ນຖານປະສົມອາຫານສຳເລັດຮູບ	<ul style="list-style-type: none"> ແມ່ນນຳເອົາອາຫານຫລາຍຊະນິດມາປະສົມກັນ ໃຫ້ເໝາະສົມຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງທາດອາຫານຂອງຫມູແຕ່ລະລຸ້ນ 	
4	ອາຫານຫມັກ	<ul style="list-style-type: none"> ວັດຖຸດິບອາຫານທຳມະຊາດ ແມ່ນສາມາດນຳມາຫມັກໄວ້ ເພື່ອຖະຫນອມອາຫານ ແລະ ເພີ່ມຄຸນຄ່າອາຫານ ນຳເອົາວັດຖຸດິບມາຊອຍຂະຫນາດນ້ອຍ, ຕາກໄວ້ປ່ອນຮິ້ມ 1-2 ມື້, ຍັດເຂົ້າຖົງ ຫລື ຖົງ, ປິດຝາ ແລະ ປິດໃຫ້ແຫນ້ນ 	

		<ul style="list-style-type: none"> • ເກັບໄວ້ 14-21 ມື້ ຈຶ່ງສາມາດເກືອຫມູໄດ້ • ອາຫານຫມັກທີ່ດີ ມີລັກສະນະສີເຫລືອງອ່ອນ, ບໍ່ມີເຊື້ອຮາ ແລະ ກິ່ນຫອມສົ້ມ 	
5	ການນຳໃຊ້ອາຫານຫມັກ	<ul style="list-style-type: none"> • ເກືອອາຫານມື້ລະ 2 ເທື່ອ (ເຂົ້າ ແລະ ແລງ) ໂດຍເອົາອາຫານມັກປະສົມກັບຮຳ, ສາລີ, ເຂົ້າປຽນ, ຂີ້ເຫຼົ້າ, ຕົ້ນກ້ວຍ, ມັນຕົ້ນ.... • ນ້ຳໜັກໝູ 10-30 Kg ໃຫ້ກິນ 0.5-1.5 ກິໂລສິດ/ມື້. • ໝູນ້ຳນັກ 30-60 ກິໂລ ໃຫ້ກິນອາຫານໜັກ 2-3 ກິໂລສິດ/ມື້. • ໝູນ້ຳໜັກຫຼາຍກວ່າ 60 ກິໂລ ໃຫ້ກິນອາຫານໜັກ 3-4 ກິໂລສິດ/ມື້. 	

6.4 ການປະສົມສຸດອາຫານຫມູ

ການປະສົມອາຫານ ແມ່ນປະສົມເຂົ້າກັນລະຫວ່າງຊະນິດຂອງວັດຖຸດິບອາຫານພື້ນຖານ ແລະ ວັດຖຸດິບທີ່ສຳຄັນ ໂດຍເລືອກເອົາວັດຖຸດິບທີ່ມີລາຄາຖືກ, ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ຫາໄດ້ງ່າຍ. ການປະກອບສຸດອາຫານ ເພື່ອປະສົມໃຫ້ຫມູກິນ ແມ່ນຄວນປະສົມຕາມອັດຕາສ່ວນທີ່ກຳນົດໄວ້ ເພື່ອໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຫມູ ພ້ອມກັນນັ້ນ, ການປະສົມອາຫານ ແມ່ນຍັງປະຢັດຕົ້ນທຶນຄ່າອາຫານ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ລ້ຽງຫມູມີຜົນໄດ້ຮັບສູງ.

ຕາຕະລາງ 6.1 ສຸດອາຫານປະສົມວັດຖຸດິບສຳລັບຫມູນ້ອຍ, ຫມູກາງ ແລະ ຫມູໃຫຍ່

ວັດຖຸດິບ	ອັດຕາສ່ວນປະສົມ (%)		
	ນ້ຳໜັກຫມູ 15-30 ກລ	ນ້ຳໜັກຫມູ 30-60 ກລ	ນ້ຳໜັກຫມູ 60-120 ກລ
ຖົ່ວເຫລືອງ	25	20	15
ຮຳ	25	30	35
ສາລີ	18	23	23
ເຂົ້າປຽນ	5	5	5
ມັນຕົ້ນ	20	15	20
ໃບກະຖິນ	5	5	5
ເກືອ	2	2	2
ລວມ	100	100	100
ທາດຊື້ນລວມ (%)	16	15	14

ຕາຕະລາງ 6.2 ສຸດອາຫານປະສົມອາຫານເຂົ້າມຸ້ນສຳລັບຫມູນ້ອຍ, ຫມູກາງ ແລະ ຫມູໃຫຍ່

ວັດຖຸດິບ	ອັດຕາສ່ວນປະສົມ (%)		
	ນ້ຳຫນັກຫມູ 15-30 ກລ	ນ້ຳຫນັກຫມູ 30-60 ກລ	ນ້ຳຫນັກຫມູ 60-120 ກລ
ຮຳ	40	40	40
ສາລີ	30	35	40
ອາຫານເຂັ້ມຊຸ້ນ	30	25	20
ລວມ	100	100	100
ທາດຊື່ນລວມ (%)	16	15	14

6.5 ການໃຫ້ອາຫານ ແລະ ນ້ຳຂອງຫມູ

ລ/ດ	ການໃຫ້ອາຫານຫມູ	ຄຸນຄ່າ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບອາຫານ
1	ການໃຫ້ອາຫານຫມູຜູ້-ແມ່ຜັນ	<ul style="list-style-type: none"> • ໝູ່-ແມ່ຜັນ ແມ່ນໃຫ້ອາຫານທີ່ມີທາດຊື່ນປະມານ 14-15% • ໃຫ້ກິນ 1.5-2kg/ມື້, ໃນກໍລະນີຜູ້ຜັນໃຊ້ງານຫລາຍ ແມ່ນໃຫ້ກິນອາຫານເພີ່ມຂຶ້ນ 2.5-3kg/ມື້ • ຫມູລ້ຽງລູກໃຫ້ກິນອາຫານເພີ່ມຂຶ້ນ 0.25 kg/ມື້ ຕາມຈຳນວນຫມູນ້ອຍ
2	ການໃຫ້ອາຫານຫມູນ້ອຍ	<ul style="list-style-type: none"> • ຫມູນ້ອຍເກີດໃຫມ່ໃຫ້ກິນອາຫານທີ່ມີທາດຊື່ນ 20-22% • ຫມູນ້ອຍຫລັງຢ່າງນົມ ໃຫ້ກິນອາຫານ 250-800 g/ມື້
3	ອາຫານຫມູລຸ້ນຫມູຊຸນ-	<ul style="list-style-type: none"> • ໃຫ້ກິນອາຫານທີ່ມີທາດຊື່ນ 16-18% • ໃຫ້ກິນ 1.5-2.5 Kg/ມື້ ແລະ ໃຫ້ກິນ 2-3 ເທື່ອ/ມື້.
4	ການໃຫ້ນ້ຳຫມູ	<ul style="list-style-type: none"> • ຫມູນ້ອຍຕ້ອງການນ້ຳ 3-5 ລິດ/ໂຕ/ມື້ • ຫມູລຸ້ນ-ຫມູຊຸນ 6-8 ລິດ/ໂຕ/ມື້ • ຫມູແມ່ຖືຜາ 10-12 ລິດ/ໂຕ/ມື້ • ຫມູແມ່ລ້ຽງລູກ 20-30 ລິດ/ໂຕ/ມື້ • ຫມູຜູ້ຜັນ 12-15 ລິດ/ໂຕ/ມື້

ສະໜັບສະໜູນ ໂດຍ:

ພິມທີ່: ໂຮງພິມດີບຸກ

ພິມຄັ້ງທີ: 1

ພິມເພື່ອ: ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຝຶກອົບຮົມ